

Número 9, desembre 2002

L'ensenyament de la Biblioteconomia a Barcelona: de l'Escola a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació

[\[VERSIÓN CASTELLANA\]](#)

[CONCEPCIÓN RODRÍGUEZ PARADA](#)

Facultat de Biblioteconomia i Documentació

Universitat de Barcelona

rodrigue@fbd.ub.es

Resum

L'objectiu d'aquestes pàgines és reflectir l'evolució que ha seguit l'ensenyament de Biblioteconomia a l'Escola Superior de Bibliotecàries de Barcelona des de la seva creació el 1915 fins a l'actual Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona.

1 Objectiu i justificació del treball

La idea d'aquest treball va néixer després de constatar que no hi havia en cap escola o facultat de l'Estat espanyol on es cursen estudis de diplomatura en Biblioteconomia i Documentació l'assignatura Biblioteques de recerca¹ que sí que s'imparteix a la Facultat de Barcelona. El fet que la Divisió I de l'IFLA porti aquest nom ens va fer pensar que, si a Barcelona s'estudia aquest tipus de biblioteques sota el nom comú de Biblioteques de recerca i els continguts corresponen al tipus de biblioteques incloses en l'esmentada Divisió, bé podia ser degut a l'estreta vinculació que des de fa temps manté la Facultat amb l'IFLA. L'interès per verificar aquesta idea inicial constitueix el punt de partida que ha donat lloc a aquest article.

Més endavant, quan vam començar la recerca documental a l'arxiu de la Facultat, vam percebre que l'arrelament de l'Escola de Biblioteconomia a la realitat catalana de 1915 va determinar els continguts de les diferents assignatures i, sobretot, de la de Biblioteconomia. És a dir, la planificació d'una xarxa de biblioteques públiques, un dels objectius fonamentals de la Mancomunitat de Catalunya, requeria un professional amb un perfil molt determinat. Amb aquesta finalitat es va dissenyar un model de formació concorde amb aquest objectiu. Ara bé, en les etapes de l'Escola en què,

gairebé sempre per motius d'índole política, aquesta referència a l'entorn immediat es torna difusa o desapareix, en queden afectats els continguts de les assignatures i fins i tot en pot sortir compromesa la seva mateixa presència en els plans d'estudis.

La nostra intenció, per tant, a partir dels pressupòsits esmentats és mostrar l'evolució dels continguts de l'assignatura Biblioteconomia des de 1915, any en el qual es crea l'Escola Superior de Bibliotecàries, fins a l'actual Facultat de Biblioteconomia i Documentació i comprovar si ha variat el seu estatus com a corpus de coneixement.

Per fer-ho ens hem basat en la documentació guardada a l'arxiu de la Facultat que conserva el fons documental de l'antiga Escola. El material a què ens referim consta de guies anuals amb informació relativa als objectius dels estudis, a les condicions d'ingrés, al pla d'estudis, als recursos, a les llistes amb els noms del professorat i les assignatures que impartien; cartes; alguns programes d'assignatures i dos informes: “Memoria que presenta la Escuela de Bibliotecarias de la Diputación Provincial de Barcelona para acompañar la solicitud de reconocimiento como Escuela Universitaria de Bibliología adscrita a la Universidad de Barcelona”, elaborada per M. Carme Illa i Munné el 1974, i “Proposta d'estructuració dels estudis de Bibliologia dins de l'actual sistema educatiu”, del 1978.² A més, per al període comprès entre els anys 1915–1939, hem consultat l'obra exhaustiva d'Assumpció Estivill *L'Escola de Bibliotecàries 1915–1939*.³ Així mateix, hem comptat amb l'ajuda de Carme Mayol per a una etapa que intuïem que era important respecte al nostre punt de partida. El seu testimoni ha estat fonamental per comprendre el veritable abast de la reforma del Pla d'estudis de 1973, que constitueix, sens dubte, un punt d'inflexió pel que fa a la formació dels futurs bibliotecaris catalans.

Reproduïm en l'[annex](#) els continguts de les assignatures de l'àrea de Biblioteconomia en les seves diferents èpoques ja que ajudaran a situar les afirmacions que farem al llarg de la nostra exposició. Només hi incloem, tanmateix, els programes les modificacions dels quals no són degudes a un canvi en el pla d'estudis.

No pretenem jutjar les vicissituds de l'Escola al llarg de la seva ja dilatada història, sinó que exposarem la informació a què hem tingut accés.

La metodologia seguida consisteix a presentar i comentar els continguts de les assignatures de Biblioteconomia en els plans d'estudi successius a partir de les consideracions exposades anteriorment.

2 Una mica d'història: el naixement de l'Escola Superior de Bibliotecàries

La creació de l'Escola de Bibliotecàries s'inscriu en el conjunt d'actuacions que, per aconseguir la “regeneració” cultural del país, va dur a terme la Mancomunitat de Catalunya sota el guiatge del seu primer president, Enric Prat de la Riba. El 1915, Eugeni d'Ors elabora el *Projecte de creació de biblioteques populars*, que constitueix un dels primers intents d'una administració espanyola de crear una xarxa de biblioteques públiques. El Projecte inclou així mateix l'obertura d'una escola encarregada de formar les futures responsables de les biblioteques. El fullet *Les biblioteques populars i la professió de bibliotecària*, publicat per l'Escola el 1916, també es fa ressò d'aquest objectiu:

“Les Biblioteques Populars han de ser regentades per personal femení, preparat tècnicament durant tres anys en l'Escola especial de Bibliotecàries.”

El 1920 l'Escola edita un opuscle que amplia les perspectives laborals de les titulades:

“El servei facultatiu de les Biblioteques Populars de la Mancomunitat de Catalunya serà a càrrec de les senyorettes titulars sortides de l'Escola Superior de Bibliotecàries, segons les bases 1a, 2a i 3a de l'acord d'organització de Biblioteques Populars, aprovat en l'assemblea de maig de 1915. Igualment seran a càrrec d'aquestes titulars els llocs que específicament es determinin dins el servei de la Biblioteca de Catalunya, així com altres biblioteques especials dins els establiments de la Mancomunitat de Catalunya i de les Diputacions mancomunades, i, en general, aquells per als quals sigui demanat el títol corresponent, dins els serveis d'Instrucció Pública de la Mancomunitat de Catalunya.”⁴

Els resultats excel·lents aconseguits en l'administració de les biblioteques fan que se sol·licitin les bibliotecàries formades a l'Escola per exercir la professió en altres tipus de centres:

“En pocs anys es nota la presència d'aquestes professionals que a més d'enriquir les plantilles de la Biblioteca de Catalunya i de les xarxes de biblioteques populars (Generalitat i Caixes) van integrant-se també en una sèrie de biblioteques (Centre Excursionista de Catalunya, Casal del Metge, les noves biblioteques de Seminari de la Universitat Autònoma, etc.) aconseguint en totes elles fer-les més operatives i donant una unitat de criteris al món bibliotecari català.”⁵

3 La Biblioteconomia fins a 1982

3.1 De 1915 a 1919

Les assignatures incloses en el primer pla d'estudis⁶ buscaven dotar les alumnes d'una cultura sòlida que les capacités per oferir un bon servei d'informació i referència als lectors. El diputat Montanyà, que va ser el primer que va plantejar la necessitat de crear una xarxa de biblioteques populars, ja en reivindicava un paper actiu en la tasca d'augmentar el nivell cultural dels ciutadans:

“La difusió de cultura, que ha d'ésser l'ideal d'una obra de Biblioteca Popular, és reclamada per un sentiment de justícia social: el de donar mitjans de coneixement a aquells que per la fatalitat de la seva situació es troben apartats d'una fruïció fàcil dels mateixos. Ara, pensem que, a part de la capital, en les petites localitats, en els pobles, hi ha dues menes de persones necessitades de què el sentiment de justícia social acudi, en aquest sentit, en el seu socors.

[...]

Per consegüent, les Biblioteques Populars de Catalunya serà bo que es dirigeixin a dos públics:

a) Al públic mitjà de la localitat, proporcionant-li obres cabdals de tota disciplina, tractats pràctics per a tota activitat, obres de divulgació sobre tot coneixement, informació de la marxa del món i de les idees de fruïció estètica en les obres literàries.

b) A un altre públic més reduït sens dubte, però digne de gran interès, constituït pels homes de professió, de vocació o d'aficions intel·lectuals de la localitat, proporcionant-li instruments de treball indispensables.”⁷

Si l'Escola havia de formar les bibliotecàries encarregades de dirigir les biblioteques populars de la Mancomunitat, el programa de l'assignatura Biblioteconomia (vegeu l'[Annex](#)) pertanyent al primer Pla d'estudis de 1915–1919, impartida per Jordi Rubió i Balaguer, incloïa un tema específic sobre els serveis oferts per les biblioteques públiques. En el ja esmentat *Projecte* es destacaven com a components fonamentals de la formació de les bibliotecàries la “Teoria del llibre, de la Biblioteca i de son servei” i la “Pràctica del servei de Biblioteca”. També creiem que té una rellevància especial la inclusió d'un epígraf sobre la relació entre la Biblioteca de Catalunya i les biblioteques populars perquè posa de manifest l'existència d'un sistema bibliotecari, la xarxa de biblioteques populars, amb una biblioteca al capdavant del sistema, la Biblioteca de Catalunya. D'aquesta manera, actuant aquesta última com a autèntica biblioteca nacional havia de salvaguardar el patrimoni bibliogràfic del país, ser biblioteca d'investigació i exercir un paper actiu en la tasca de donar suport a la naixent xarxa de biblioteques públiques. Aquesta tercera funció tenia el seu contrapunt en el paper exercit per les esmentades biblioteques populars com a delegacions de la Biblioteca de Catalunya:

“Ara que està de moda entre nosaltres tractar de la creació de biblioteques populars [...], ¿no seria pràctic, si aquesta BIBLIOTECA [la Biblioteca de Catalunya] ha d'ésser un dia la veritable nacional, establir-ne branques de barri a Barcelona i sucursals en les principals poblacions de Catalunya [...]?”⁸

“Sintetitzant, concebem les Biblioteques Populars que s'escampin per Catalunya amb una doble missió:

1a Com a sales públiques de lectura, dotades de dipòsits de llibres i que realitzin també, de vegades el servei de préstec de les obres.

2a Com a sucursals de la Biblioteca general de Catalunya per al servei de préstec de les obres de què aquesta disposa i en els límits de temps i d'altres condicions que en aquest servei generals de préstec s'estableixin.”⁹

Un altre aspecte molt important que s'hauria de destacar és la inclusió en aquesta assignatura de coneixements que anys més tard donaran lloc a disciplines independents i que formaran part de futurs plans d'estudis com a assignatures autònomes. Aquest és el cas de la Classificació i la

Catalogació, per exemple. Així, la primera estudia la classificació decimal de l'Institut Bibliogràfic de Brussel·les i els sistemes de classificació més utilitzats en aquell moment (Brunet, Cutter i Dewey, entre d'altres). La Catalogació, en canvi, comprèn l'ensenyament de la redacció de fitxes catalogàfiques i la seva intercalació als diferents catàlegs.

3.2 De 1920 a 1924

El 1920 es redacta un nou pla d'estudis que entra en vigor el curs 1920–21. Els canvis introduïts tendeixen a concentrar totes les assignatures en els dos primers cursos per poder dedicar el tercer a fer les pràctiques en biblioteques. S'observen també altres modificacions que consisteixen en la supressió de matèries com ara Grec, Història de l'art, Geografia i Llengua catalana i l'augment de les hores lectives setmanals, que passen de 22 a 24 durant el primer curs i de 21 a 27 el segon. També canvien les condicions d'accés a l'Escola:

“Las candidatas debían presentar un título académico equivalente, como mínimo, al de bachiller o de maestra superior y superar un examen-concurso compuesto por 3 pruebas: una oral sobre temas de cultura general, otra escrita en la que la candidata desarrollaba un tema escogido entre los que le sugería el Tribunal y un ejercicio de idiomas para el que debían dominarse las lenguas catalana, castellana y francesa y tener nociones de otra lengua moderna. Las aspirantes que no poseían el título académico tenían la oportunidad de un examen especial y eliminatorio basado en un cuestionario que facilitaba la misma Escuela.”¹⁰

i l'exercici de la professió a les biblioteques populars:

“Las alumnas, una vez aprobados los dos cursos y realizadas las prácticas de 3º, debían superar un examen general de reválida que comprendía 3 partes: ejercicios teóricos prácticos y sobre el servicio de biblioteca, ejercicios prácticos sobre otras materias y un apueba de lenguas vivas. Para ocupar plazas de bibliotecaria en Bibliotecas populares era preciso presentarse al concurso convocado anualmente por el Consell de Pedagogia de la Mancomunitat.”¹¹

El professor de Biblioteconomia continua sent Rubió i Balaguer i no s'observen canvis al programa de l'assignatura després d'haver consultat la documentació conservada.

3.2 De 1925 a 1929

L'Escola no va ser immune als canvis polítics esdevinguts al país sinó que, de fet, com a institució pedagògica fundada per una administració pública, va estar sotmesa als vaivens polítics. Aquests canvis van tenir el seu reflex en l'estructura de l'Escola, en el professorat i en els continguts de les diferents assignatures.

La Mancomunitat d'aquest període crea l'Escuela Superior para la Mujer, que inclou, entre altres institucions, l'Escuela de Bibliotecarias, Archiveras y

Funcionarias. El canvi de nom no és una qüestió fútil, com podem comprovar. Les condicions d'accés també es van modificar. Prèviament a l'ingrés a l'Escuela s'havia de fer un curs de cultura general comuna i aprovar un examen d'ingrés que, com els anteriors, constava de tres proves: la primera consistia a contestar un qüestionari de cultura general; la segona consistia a escriure sobre un dels temes proposats pel Tribunal i la tercera, a demostrar coneixements sobrats de castellà, català i francès així com nocions d'italià, anglès o francès. Les alumnes que havien aprovat el curs preparatori o eren mestres o havien cursat el batxillerat quedaven exemptes del primer exercici.¹²

Respecte al pla d'estudis es manté durant tres anys però se suprimeixen unes assignatures perquè se'n puguin incloure d'altres.¹³ Aquí rau una de les novetats més importants d'aquesta època. D'acord amb els temps que corren, desapareixen del currículum les assignatures que afavorien el coneixement del país com ara la Història de Catalunya. Bibliologia canvia d'ubicació, que passa de primer a segon curs, i s'estudia conjuntament amb Bibliografia. Es manté Biblioteconomia i s'introdueix Paleografia i Arxivologia. Les pràctiques es fan a la Biblioteca de la Diputació Provincial, antiga Biblioteca de Catalunya i, per primera vegada, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, on les alumnes fan tasques de transcripció i interpretació de documents paleogràfics i de classificació d'arxius i museus. De l'anterior claustre de professors únicament continuen Lluís Segalà i Josep Martí. La resta del claustre són doctors o llicenciats, alguns d'ells membres del Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos i, com a l'etapa anterior, hi ha dues docents bibliotecàries formades a l'Escola.

Quan abans dèiem que el canvi de nom de l'Escola no era un assumpte banal ens referíem al fet que evidència un canvi d'orientació. En la seva primera època l'Escola es dedicava a formar les bibliotecàries de la xarxa de biblioteques populars. Un cop es perd aquesta referència, es decideix formar també les auxiliars d'arxiu. D'aquí ve la inclusió de la Paleografia i l'Arxivologia, la modificació del model de pràctiques i del perfil del professorat.

Manuel Ramos, membre del Cuerpo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos, passa a impartir l'assignatura Biblioteconomia (vegeu l'[Annex](#)) i els continguts canvien notablement. Al programa de Rubió es destacava fonamentalment el paper de la biblioteca popular concebuda com un servei al ciutadà. La funció educativa de la biblioteca pública i la seva importància com a "centre d'informació" eren paleses en els epígrafs F "Relacions amb el públic" i G "El servei d'una biblioteca popular". La presència de temes referits a classificació i catalogació eren importants per si mateixos ja que aportaven a les bibliotecàries els coneixements tècnics necessaris per a l'exercici de la professió.

Amb la proclamació de la Dictadura de Primo de Rivera es dilueixen els esforços fets fins aleshores per constituir una xarxa de biblioteques públiques. Ara bé, l'èxit de les biblioteques de la Mancomunitat provoca que les recentment creades caixes d'estalvis vegin com una prioritat per a la seva obra social la planificació de noves xarxes de biblioteques. L'abandonament de la idea inicial de la Mancomunitat de Prat de la Riba de lligar el projecte d'una xarxa de biblioteques a la creació d'una escola capaç de formar-ne adequadament el personal, deixa la institució pedagògica sense nord, sense una referència al model precís de professional que havia d'educar. Com que ja no hi havia un projecte bibliotecari clar, la formació de les bibliotecàries passa a ser un tema menor. En aquest context, si analitzem el programa de Manuel Ramos, es percep que predominen els continguts teòrics en detriment dels relacionats amb els serveis públics. Desapareix, sens dubte, qualsevol referència a l'antiga Biblioteca de

Catalunya, que és un nou botó de mostra de la pèrdua no només de la noció de sistema bibliotecari sinó de la voluntat política de dur-lo a terme. D'aquesta manera, el programa constitueix una prolixa enumeració de continguts generals sense referència a una tipologia de biblioteca concreta a excepció de l'epígraf "Instruccions per al funcionament de les biblioteques populars de Catalunya". De la resta, en podem destacar el caràcter erudit i la presència abundant de continguts sobre preservació i conservació, mostra, sens dubte, de la pertinença de Manuel Ramos al Cuerpo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos.

3.3 De 1930 a 1939

Acabada la dictadura del general Primo de Rivera, la Diputació de Barcelona crea l'Escola de Bibliotecàries, hereva de l'Escola fundada el 1915. En aquest cas, el canvi de nom és també un reflex fidel de la seva transformació:

"Aquesta ESCOLA fou creada per acord de la Comissió permanent de la Diputació de Barcelona en sessió del 2 de juliol de 1930, aprovat pel Ple de la mateixa Diputació del dia 4 d'aquell mes. [...] L'ESCOLA és la continuadora de l'Escola Superior de Bibliotecàries, fundada el 1915 per la Mancomunitat de Catalunya, la qual fou transformada el 1924 per la Mancomunitat de la Dictadura, i suprimida l'any 1925 en ésser creada l'*Escuela Superior para la Mujer*."¹⁴

S'implanta un nou pla d'estudis¹⁵ que manté l'exigència d'un examen d'ingrés i la prova de revàlida final i que continua dividint els estudis en tres cursos. Es tornen a impartir matèries que havien estat suprimides en el pla d'estudis anterior, com ara la Història de Catalunya, si bé el caràcter "arxivístic" desapareix malgrat el fet que es manté l'estudi de nocions de Paleografia al primer curs; en canvi, se suprimeixen les pràctiques a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. El pes de les assignatures humanístiques (Història de la civilització I i II; Literatura catalana, general i espanyola, etc.) augmenta. Pel que fa a les matèries estrictament tècniques, com ara la Biblioteconomia, que ara passa a anomenar-se Tècnica de biblioteques, es manté en 6 hores setmanals; la Bibliografia, a la qual se suma la selecció de llibres i la literatura infantil, en té assignades 3 cada setmana; desapareixen les 6 hores de Paleografia i Arxivologia que són substituïdes per la Història del llibre i nocions de Paleografia i restauració de llibres, ambdues amb 1 hora setmanal. Una altra novetat és que les alumnes havien de simultaniejar al tercer curs l'estudi de dues assignatures i la realització de les pràctiques a la Biblioteca de Catalunya, a la Biblioteca de l'Escola del Treball, a la Biblioteca de l'Escola de Bibliotecàries i en Biblioteques Populars sota la supervisió de la Direcció Tècnica de Biblioteques de la Diputació Provincial. Aquestes pràctiques consistien a catalogar, classificar, ordenar llibres i revistes i redactar-ne una memòria. En paraules de M. Carme Illa:

"Con esta formación se pretendía preparar a las alumnas para el servicio general de una biblioteca y para que sirviera de base para una futura especialización."¹⁶

En aquests moments la nova Escola recupera la finalitat per a la qual va ser creada:

“El seu objecte és la formació del personal tècnic femení de les Biblioteques Populars de la Generalitat de Catalunya, del personal tècnic auxiliar de la Biblioteca de Catalunya i, en general, del que s'hagi d'ocupar els càrrecs que oportunament seran determinats en el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya.”¹⁷

Aquest caràcter s'evidencia en els aspectes ja ressenyats de modificació del pla d'estudis respecte al canvi d'assignatures i continguts, als centres on es fan les pràctiques i al retorn dels professors de l'Escola Superior de Bibliotecàries, als quals se sumen noms importants de la cultura catalana del moment com ara Ferran Soldevila, entre d'altres.

A la guia de l'Escola, d'on hem extret el fragment anterior, també es diu:

“Poques carreres com aquesta ofereixen tantes oportunitats per a ampliar la pròpia formació en un ambient estimulants de cultura, en contacte diari amb les millors produccions antigues i modernes de la intel·ligència.

L'exercici de la professió de Bibliotecària permet esmerçar noblement la pròpia activitat en un treball social, útil al comú, de la més gran transcendència per a l'elevació del nivell de Catalunya com a poble. La moderna biblioteca és un centre de cultura social al qual correspon una missió de gran responsabilitat en la plasmació de la nova Catalunya.

La Biblioteca obre les seves portes a un públic de totes les edats, però la Biblioteca Popular especialment s'interessa pels infants. Les dones qui sentin vocació per a aquesta activitat hi trobaran un ample camp per a llurs iniciatives.”¹⁸

En aquest fragment es constata novament, la concepció de la biblioteca com a mitjà per elevar el nivell cultural del país.

Respecte a l'assignatura Biblioteconomia, des d'ara i fins a la implantació d'un nou pla d'estudis el 1966, passa a anomenar-se Tècnica de biblioteques (vegeu l'[Annex](#)), tal com hem apuntat anteriorment. El professor torna a ser Jordi Rubió, que assumeix la direcció de l'Escola i de la Biblioteca de Catalunya. L'assignatura difereix poc de la primera Biblioteconomia. Amb tot, les novetats més importants consisteixen en el fet d'afegir a l'estudi dels sistemes de classificació ja esmentats el de la Library of Congress i en la desaparició de l'epígraf G “El servei d'una biblioteca popular”, els continguts del qual s'inclouen en els epígrafs E “Col·locació dels llibres” i F “Relacions amb el públic”.

3.4 De 1939 a 1973

La documentació conservada d'aquest període és molt escassa. A l'arxiu hem trobat únicament tres guies de l'Escola corresponents als anys 1940, 1941 o 1942 i 1943.

A la guia de l'any 1940 ja s'observen els primers canvis en el pla d'estudis¹⁹ respecte a les assignatures cursades a l'Escola de Bibliotecàries fins al

1939. Les modificacions de més abast tendeixen a suprimir les matèries que permetien un major coneixement del país com ara Literatura catalana i Història de Catalunya, que és substituïda per Història d'Espanya. La resta de modificacions consisteixen fonamentalment en el canvi d'ubicació o bé de nom d'algunes assignatures. No s'ha d'oblidar que a partir d'aquest moment es reparteix la càrrega lectiva de Tècnica de biblioteques entre el segon i el tercer curs, assignatura que, anteriorment, s'estudiava al segon curs. Així mateix es deixen d'impartir coneixements sobre llibre infantil, cosa que contradiu l'interès cap a aquest segment de lectors present tant al pla d'estudis anterior com al *Projecte de creació de biblioteques populars*:

“Una Biblioteca Popular de Catalunya, [...] ha de comprendre: [...] b) Per poc que sigui possible, una Sala especial de lectura per als infants, amb moblatge adequat a aquesta destinació.”²⁰

El nombre d'hores lectives augmenta en una hora la setmana per al primer i per al segon curs, s'introdueix una hora setmanal de Religió i un conjunt de conferències explicatives de “la doctrina i el programa del Nou Estat Espanyol”.²¹

El repartiment d'hores entre assignatures humanístiques i tècniques es manté en els mateixos paràmetres. A grans trets, no varien ni les proves d'ingrés i revàlida ni tampoc la durada dels estudis.

A la guia de 1941 o 1942 es continuen observant canvis de caràcter menor que es reflecteixen tant a la prova d'ingrés com en la tipologia d'assignatures impartides.²² L'augment d'assignatures especialitzades és degut a la inclusió de matèries de temàtica netament arxivística, producte del retorn a l'Escola de professors provinents del Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos, tal com ja va ocórrer entre els anys 1925 i 1930:

“El profesorado de la Escuela está constituido por miembros del Profesorado universitario, Institutos, profesores de escuelas especiales, con títulos superiores correspondientes a las materias que se explican y muy especialmente del Cuerpo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos, y para determinadas enseñanzas, por titulares de la Escuela.”²³

Les pràctiques es fan a la llavors anomenada Biblioteca Central i en una biblioteca popular.

No hem tingut accés a cap programa de l'assignatura Tècnica de biblioteques corresponent a aquest període. L'absència de documentació des de 1940 fins ben entrada la dècada dels seixanta, ja ho hem comentat, és gairebé total. A l'arxiu de l'Escola es conserva informació relativa al personal que hi treballava en aquesta època. Per aquesta via sabem que el titular de l'assignatura era D. Felipe Mateu. A través de converses mantingudes amb Carme Mayol aquesta ens manifesta que no recorda que hi hagués un programa definit de Biblioteconomia durant la seva permanència com a alumna a l'Escola —promoció 1956–1959.

El 1960 s'incorpora com a docent l'antiga alumna Maria Serrallach, que havia organitzat la biblioteca del llavors Seminari de Química de les facultats de Farmàcia i Ciències on va crear un pioner Servei d'Obtenció de Documents que en subministrava tant a la mateixa universitat com a les indústries del sector químic i farmacèutic. A més, va escriure un breuari per

a químics i farmacèutics del qual es van fer diverses edicions. El seu prestigi professional la porta a incorporar-se a l'Escola i hi introdueix una assignatura, Documentació científica i tècnica, la temàtica de la qual fins aleshores era absent del pla d'estudis. La seva inclusió constitueix el primer intent de presentar les diferents tipologies de biblioteques que, al marge de les públiques, començaven a proliferar al país. Però la presència de la Documentació científica i tècnica permet també visualitzar la incipient constitució al si de l'Escola de dues àrees de coneixement autònomes: la Biblioteconomia i la Documentació. A l'arxiu s'ha trobat un programa de l'assignatura redactat el juliol de 1963 (vegeu l'[Annex](#)). Els continguts, a més de reflectir l'experiència de Serrallach, es fan ressò dels perfils professionals emergents ja que expliquen les funcions de les biblioteques universitàries i especialitzades, el fons documental, els serveis que s'ofereixen en aquests centres i uns primers apunts d'automatització.

A partir de 1965 i després d'un breu interinatge d'Enrique Freixas, M. Teresa Boada substitueix Maria Serrallach en la docència de l'assignatura. La seva tasca de bibliotecària referencialista així com les seves estades a l'estranger, la van convertir en una candidata òptima per ocupar la vacant deixada per Serrallach.

El 1966, segons consta a la documentació conservada a l'arxiu, s'observen tímids indicis de canvis. Així, en una carta dirigida per M. Teresa Boada a D. Felipe Mateu, director de l'Escola, llegim:

“Una renovación de la Escuela plantea muchos problemas [...]. En el plan de estudios es tarea laboriosa, difícil, que requiere tiempo, estudio, información sobre otras escuelas similares, y también mucha experiencia [...]. El programa [...] creo que es una continuación remozada y mejorada dentro de lo posible, de lo que es y ha sido la Escuela [...]. Me parece estupendo que se incluya la Selección de libros y añadiría además Selección de libros de actualidad [...]. Veo que a Documentación le dedican solo una hora semanal. Como encargada de este curso creo que sería muy conveniente que lo ampliaran, como mínimo a dos horas semanales y a ser posible a tres durante el primer trimestre. [Aunque] no trate el tema a fondo, que me limite a dar ideas generales sobre el mismo y donde hay que recurrir, es asignatura muy amplia y que resulta nueva para las alumnas; lo cual supone no correr demasiado e insistir sobre los distintos aspectos en que se presenta el tema [...].”²⁴

D'aquest mateix any són els programes trobats a l'arxiu de l'assignatura Biblioteconomia, una vegada abandonada la denominació Tècnica de biblioteques. El seu titular era l'esmentat Felipe Mateu i es cursava al primer i al segon curs (vegeu l'[Annex](#)).²⁵ En termes generals, d'ambdós programes podem dir que són un repertori immens de temes i conceptes on tot hi cap. Al primer curs s'estudien exclusivament catalogació i classificació. El programa consta de 40 lliçons amb 10 epígrafs cada una i constitueix una prolixa enumeració de regles de catalogació i classificació de tot tipus de documents. La Biblioteconomia de segon curs té també 40 lliçons i 10 epígrafs, però el contingut té una varietat temàtica més gran. Es fa una història molt detallada de les biblioteques i de la producció documental. S'entremesclen temes relatius a biblioteca pública, tipus de catàlegs, associacionisme i recursos professionals, història dels estudis de Biblioteconomia a Espanya i a l'estranger, temes de Bibliografia, de Documentació, de Restauració i Conservació de documents i, finalment, de Dret administratiu. Per concloure direm que de la lectura d'ambdós programes es dedueix que el plantejament de les assignatures era fonamentalment historicista i aliè, per tant, a una concepció moderna de les biblioteques i de la biblioteconomia.

Els canvis apuntats a la reforma de 1966 es consoliden i augmenten progressivament. Així a la guia docent de 1971 s'inclou informació sobre el pla d'estudis vigent, el qual incorpora novetats substancials.²⁶ Al nostre entendre les més importants són que per primera vegada la Catalogació — present al primer i al segon curs— té consideració d'assignatura independent al marge de la Biblioteconomia i que es recupera l'estudi del català.

3.5 De 1973 a 1982

Les transformacions se succeeixen i assoleixen el seu punt culminant el 1973 quan es nomena Rosalia Guilleumas com a directora després de la jubilació de Felipe Mateu. A partir d'ara s'inicia el llarg camí per aconseguir l'adscripció de l'Escola a la Universitat de Barcelona i el reconeixement oficial dels estudis de Biblioteconomia i Documentació. Un primer pas és la constitució a mitjan 1973 d'una comissió integrada per professorat de l'Escola a fi de preparar un nou pla d'estudis que, una vegada aprovat per la Comissió d'Ensenyament de la Diputació de Barcelona, s'implanta amb caràcter experimental el curs 1973–74. Segons M. Carme Illa aquest pla d'estudis suposa:

*“el mantenimiento de la estructura básica del plan fundacional, cuyo equilibrio entre disciplinas de cultura y disciplinas técnicas específicas se respeta procurándose no obstante la intensificación de estas últimas; estructuración de tipo cíclico (con vistas a la posibilidad de concesión de grados consecutivos); establecimiento de cursos monográficos, de libre elección, lo que supone un principio de especialización optativa; oportunidades de formación profesional de reciclaje a las bibliotecarias ya graduadas por la Escuela”.*²⁷

En aquest nou pla d'estudis²⁸ s'evidencia amb més claredat la tendència observada uns anys abans: l'assignatura Biblioteconomia segueix “buidant-se” de continguts ja que a la “segregació” de la Documentació i la Catalogació se suma ara la de la Classificació que passa a tenir rang d'assignatura.

Les pràctiques es fan a la biblioteca de l'Escola, a la Biblioteca de Catalunya, en biblioteques populars o en institucions autoritzades per la direcció. A més, les alumnes han d'estudiar tres cursos monogràfics que han de triar entre: Administració, Arxivística, Automatització de biblioteques, Bibliografia científica, Literatura catalana moderna, Museografia, Paleografia, Patologia del llibre, Restauració i enquadernació —l'única amb caràcter obligatori— i Sociologia del llibre.

Es mantenen la revàlida final i la redacció d'una tesina.

A l'arxiu es conserva el programa d'Introducció a la biblioteconomia (vegeu l'[Annex](#)) —nom que rebia Biblioteconomia I— corresponent al curs 1973–74, quan n'era titular M. Carme Illa. Els continguts reproduïen els d'un tractat clàssic de Biblioteconomia. Es comença per definir el concepte i es consideren els tipus de biblioteques existents. Tot seguit s'aprofundeix en les qüestions relatives a la biblioteca pública des d'una perspectiva quintupla: equipament, col·lecció, serveis, personal i usuaris. S'inclou també un tema sobre els serveis especials de la biblioteca pública i un altre dedicat a la cooperació interbibliotecària. D'aquest temari, cal destacar-ne la novetat perquè, per primera vegada, l'assignatura de Biblioteconomia s'ocupa d'assumptes que li són propis i anuncia sense ambigüitats els seus futurs continguts. D'altra banda, el tractament de les anomenades per Illa

biblioteques especials donarà lloc a l'assignatura optativa Serveis especials en la dècada dels noranta.

Sabem que, al segon curs, Biblioteconomia II consistia a practicar la intercalació de fitxes als diferents catàlegs malgrat el fet que no hem trobat a l'arxiu cap document que ho testifiqui.

Una altra data important per a l'Escola i per al futur dels estudis de Biblioteconomia a Espanya és la del 27 de setembre de 1974 quan l'Escola de Bibliotecàries passa a anomenar-se Escola de Bibliologia i deixa de ser exclusivament femenina.

En un any sense determinar, però que creiem del curs 1974–75 o 1975–76, vam trobar dos nous programes de Biblioteconomia que corresponen als dos cursos acadèmics en els quals s'imparteix. La professora continua sent M. Carme Illa. Si comparem el programa actual d'Introducció a la biblioteconomia amb el del curs 1973–74 s'observen canvis que afecten la seqüenciació i distribució dels continguts, però no el seu caràcter.²⁹ Les veritables modificacions són a Biblioteconomia II. Hem trobat un programa d'aquesta assignatura (vegeu l'[Annex](#)) que poc té a veure amb el que es feia fins llavors. Malgrat això, durant el primer trimestre es continua la pràctica d'intercalar fitxes als catàlegs. Les novetats s'acumulen durant el segon i el tercer trimestre quan s'estudien determinats temes, alguns dels quals eren absents del pla d'estudis i suposen una manifesta actualització de l'ensenyament. En el cas que ja fossin coneguts pels alumnes, el nou tractament permet d'aprofundir-hi. Alguns dels temes suggerits posteriorment han donat lloc a assignatures independents, com per exemple, Propietat intel·lectual, Biblioteques infantils i escolars, etc.

Durant el curs 1976–77 s'incorpora Carme Mayol com a docent de Biblioteconomia. El primer any de classe continua impartint els mateixos programes. Per a la modificació posterior, demana consell al que llavors era president de l'IFLA, Hans-Peter Geh. Aquest fet, com veurem, és fonamental en el desenvolupament de la docència de la Biblioteconomia a Barcelona. D'aquests contactes, en surt el suggeriment que les assignatures de Biblioteconomia quedin dividides en els blocs temàtics següents:

Biblioteconomia I: conceptes generals. Biblioteca pública.

Biblioteconomia II: serveis especials de la biblioteca pública. Biblioteques nacionals. Biblioteques universitàries.

No s'han conservat a l'arxiu els programes on es fan patents els canvis ressenyats. N'hem trobat, tanmateix, un breu resum (vegeu l'[Annex](#)) datat el 20 de gener de 1978 i firmat per Carme Mayol. Només a través de converses mantingudes amb ella hem tingut notícia del seu abast veritable. Ara bé, aquesta fragmentació de continguts entre Biblioteconomia I i II, independentment dels noms que les esmentades assignatures hagin rebut tots aquests anys, s'ha mantingut gairebé íntegrament si exceptuem que els serveis especials constitueixen una assignatura optativa des de la reforma del Pla d'estudis de 1993-94. D'aquesta manera desapareixen definitivament les referències a la Catalogació que encara perduraven.

Per reblar el clau a l'hora d'aconseguir la integració a la Universitat, Jordi Rubió i Lois redacta el març de 1978 el document "Proposta d'estructuració dels estudis de Bibliologia dins de l'actual sistema educatiu (Escola de Bibliologia de la Diputació Provincial de Barcelona)" que actualitza la Memòria de M. Carme Illa escrita el 1974. A la Proposta llegim:

“L'Escola dins de la nova etapa que vivim, té dos propòsits fonamentals:

a) mantenir i augmentar el nivell científic dels seus millors temps;

b) obtenir un reconeixement oficial a tots nivells dels estudis que s'hi cursen i de la intitolació del seus graduats.

L'esperança que tots posem en la nostra actual Universitat de Barcelona com a centre de formació i recerca ens fa creure que mitjançant un entroncament científic amb ella, però sense que l'escola perdi la fesomia que li dóna raó de ser, és com trobarem el camí per tal que siguin realitat els dos propòsits plantejats.

[...]

Creiem que el moment ha arribat perquè els estudis de bibliologia, reconeguts ja fa temps arreu del món a nivell universitari i dels quals l'Escola de Bibliologia ha estat capdavantera a Europa, siguin reconeguts en els tres nivells universitaris.

Creiem que la Universitat de Barcelona, de la qual ha sortit la quasi totalitat del professorat passat i actual de l'escola, és la institució més adient per a emparar els nostres propòsits i per a dur a terme les gestions administratives que calen.”³⁰

L'objectiu d'ambdós documents era idèntic: mostrar com l'entitat dels estudis de Biblioteconomia i la tasca educativa duta a terme per l'Escola al llarg dels seus seixanta anys d'existència en justifiquen la integració.³¹

La Proposta de Rubió i Lois mira al futur quan destaca que la “nova escola” busca el reconeixement oficial dels estudis que, en paraules de Mayol pronunciades en les Primeres Jornades de l'Associació de Bibliotecaris, “permetria normalitzar definitivament el perfil professional i fomentaria tasques de recerca biblioteconòmica”.³² Però, alhora, en demanar de mantenir i augmentar el nivell d'excel·lència d'un altre temps Rubió reivindica la trajectòria desenvolupada al camp docent i professional per l'Escola. En aquesta Proposta es fa referència a l'IFLA, al seu paper de validador dels ensenyaments impartits per l'Escola, cosa que representa una aposta decidida per recuperar la qualitat de l'ensenyament d'altres temps i també la garantia d'oferir als alumnes una formació el més actual possible, tots dos objectius de la primitiva Escola.

“[Els estudis] tenen en bona part caràcter cíclic i responen a les *Normes [Standards for Library Schools]* formulades per la International Federation of Library Associations (IFLA) el 1976.”³³

Finalment, uns mesos després de la Proposta firmada per Jordi Rubió, el Reial decret 3104/78, d'1 de desembre (BOE 9/01/79), promulga la introducció dels estudis de Biblioteconomia i Documentació a Espanya amb rang universitari.

4 La Biblioteconomia a partir de 1982

4.1 De 1982 a 1992

Una altra data crucial per a la història de l'Escola de Barcelona és la de la seva adscripció a la Universitat de Barcelona el 1982. La institució titular del centre, tanmateix, continua sent la Diputació de Barcelona. L'adscripció implica també un canvi de nom. A partir d'ara s'anomenarà Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació. L'esmentada adscripció comporta la implantació d'un nou pla d'estudis³⁴ concorde amb el pla indicatiu del Ministeri d'Universitats i Investigació de 24 de febrer de 1981.³⁵ El pla d'estudis oficial propi de l'Escola, aprovat pel Ministeri el 26 de març de 1984,³⁶ es va implantar progressivament, de manera que el curs 1984–85 es gradua la primera promoció de diplomats universitaris en Biblioteconomia i Documentació de l'Escola.

A l'arxiu es conserven els programes de Biblioteconomia I i II corresponents al curs 1982–83. Per primera vegada apareix el nom de dues docents com a professores d'una mateixa assignatura: Carme Mayol i Mònica Baró imparteixen Biblioteconomia I, mentre que Biblioteconomia II té la primera com a única titular. A la guia de l'Escola de l'esmentat curs es reproduïxen els programes proposats per ambdues. Fins que a la dècada dels noranta no s'unifiquin els temaris amb independència del nombre de docents, és possible trobar dos o més programes d'una mateixa assignatura en un mateix curs. Respecte als programes de Biblioteconomia I de Mayol i Baró (vegeu l'[Annex](#)) no s'observen diferències substancials encara que sí de matís. La primera inclou per primera vegada elements de planificació bibliotecària, mentre que la segona posa més èmfasi en els serveis oferts per la biblioteca pública. En l'epígraf dedicat al personal, totes dues inclouen temes de gestió que, amb el temps, constituïran una assignatura a part. La resta de continguts s'emmarquen dins dels paràmetres establerts. És especialment significativa per a l'objectiu d'aquest article la nota a peu de pàgina que escriu Mayol al programa de Biblioteconomia I:

“Biblioteconomia I ha sofert un canvi d'orientació a causa de la incorporació d'una nova assignatura en l'actual pla d'estudis: Anàlisi documental I, que assumeix bona part del que era responsabilitat seva. L'experiència d'aquest curs 1982–83 ens ajudarà a anar ajustant el programa a les noves exigències.”

El programa de Biblioteconomia II (vegeu l'[Annex](#)) del curs 1982–83 anuncia la futura gran transformació d'aquesta assignatura. Novament Carme Mayol n'esmenta el caràcter provisional en una nota a peu de pàgina:

“A causa del canvi experimentat en l'estructura de Biblioteconomia I, aquest programa és tan sols vàlid pel curs 1982–83.”

La seva proposta de programa incorpora els continguts sobre serveis que Baró impartia al primer curs i les especialitzacions de la biblioteca pública. La resta de temes s'ajusta bastant al que entenem generalment per Biblioteques de recerca. És a dir, s'estudien les biblioteques nacionals, les universitàries i les especialitzades, sense tenir en compte les parlamentàries, i s'afegeixen epígrafs relatius a recursos, associacionisme i formació dels professionals.

El programa de Biblioteconomia I del curs 1984–85 està recollit a la guia anual de l'Escola. Hi apareix el proposat per Carme Mayol i no el de Mònica Baró, tot i que ens la va impartir ella aquell curs. El programa de Mayol presenta com a novetat més important la desaparició dels temes 6 (Planificació bibliotecària) i 7 (Legislació de biblioteques), els quals són substituïts per un nou tema 6 (Administració i serveis), que inclou els apartats següents: 6.1 Administració. Relacions oficials; 6.1.1 Anàlisi i distribució del pressupost anual; 6.1.2 Estadístiques, 6.2 Relacions amb el públic. La biblioteca com a servei a la societat; 6.2.1 Propaganda; 6.2.2 Informació al lector; 6.2.3 Préstec. Sistemes; 6.2.4 Extensió cultural i Animació. Aquests continguts el curs anterior formaven part del temari de Biblioteconomia II.

També durant el curs 1984–85, l'assignatura Biblioteconomia II incorpora els temes que el curs anterior s'estudiaven al primer curs, és a dir, Planificació bibliotecària i Legislació i normes sobre biblioteques públiques. L'únic canvi apreciable a la resta del programa és la inclusió en el tema 2 (Biblioteques de recerca) de dos programes fonamentals de l'IFLA: Control bibliogràfic universal (CBU) i Disponibilitat universal de publicacions (DUP), els quals substitueixen el Préstec i la Cooperació interbibliotecaris.

A partir del curs 1985–86 s'incorpora a la docència de Biblioteconomia la professora Maria Elvira. El seu pas per l'assignatura es reflecteix, com consta a les guies anuals, en la incorporació a Biblioteconomia I dels temes dedicats als serveis especials, a la legislació i a les normes de la biblioteca pública que fins llavors s'impartien a Biblioteconomia II.

A diferència d'Elvira, Mayol manté a Biblioteconomia II els epígrafs dedicats a Planificació bibliotecària, Legislació de biblioteques i serveis especials de la biblioteca pública. El tema 7 es desglossa en dos: Associacions professionals i Formació, i desapareix l'última referència a la Catalogació (7.3 Codis de catalogació més significatius). Pel que fa a la resta del temari, es manté invariable.

El curs 1988–89 es produeix la incorporació de Mercè Baldrich a la docència de Biblioteconomia i es mantenen les esmentades Elvira i Mayol. A les guies anuals es presenten els programes que cada una proposa. Tot i que els continguts són gairebé idèntics, canvia l'ordre de presentació i el major o menor èmfasi que es fa de determinats epígrafs. Així, Baldrich inclou continguts sobre gestió i normalització al primer curs i la ubicació novament dels serveis especials de la biblioteca pública al segon curs. Mayol incorpora també un epígraf sobre temes de gestió però a Biblioteconomia II, mentre que Elvira, per la seva part, manté la divisió entre Biblioteconomia I, dedicada a temes generals de Biblioteconomia i biblioteca pública, i Biblioteconomia II que s'ocupa de l'estudi de les Biblioteques de recerca. Amb aquesta clara separació, segueix el model de l'IFLA que diferencia les biblioteques generals d'investigació de les biblioteques al servei del públic en general.

A partir del curs 1989–90 i en una pràctica que es manté fins avui, la guia anual presenta un sol programa per assignatura que és consensuat pels docents encarregats d'impartir-la.

La lectura de les guies anuals ens permet d'observar petits canvis en els continguts de les assignatures de Biblioteconomia. Es tracta de modificacions de caràcter menor que no afecten els continguts fonamentals. En molts casos aquestes alteracions guarden relació amb la variada gamma d'assignatures optatives que l'Escola ofereix als seus alumnes al tercer curs. L'objectiu d'aquestes matèries és capacitar l'alumne

per a l'exercici d'una professió sotmesa a canvis constants per l'adveniment de les tecnologies de la informació, les quals permeten oferir més serveis, i millors, però alhora fan necessària una redefinició del treball dels bibliotecaris, que han d'assumir més competències no sempre ben precisades. Així, per exemple, si consultem la guia anual del curs 1992-93 veiem que alguns temes dels quals s'ha modificat el tractament que se'ls donava en les assignatures obligatòries de Biblioteconomia I i II, han donat lloc a assignatures optatives que amplien els continguts i permeten aprofundir-hi. Aquest és el cas de Gestió i administració de biblioteques i Màrqueting i relacions amb els usuaris.

4.2 De 1993 a 1997

El Reial decret de 27 de novembre de 1987 publica les Directrius generals comunes dels plans d'estudi dels títols de caràcter oficial, en què es deroguen les directrius de 1981. Els canvis més significatius i de repercussió immediata són:

- Els ensenyaments es divideixen en matèries troncales, obligatòries, optatives, i matèries de lliure elecció.
- La càrrega lectiva està determinada pel sistema de crèdits.
- Cada matèria es vincula a una o més àrees de coneixement.

A partir de les Directrius comunes, es van començar a elaborar les pròpies de cada títol. Per a això es van crear uns equips de treball. Concretament el Grup 14 (Història i Filosofia) va ser l'encarregat de redactar l'informe de les noves titulacions corresponents a l'àrea de Documentació. El primer fruit d'aquest treball va ser la proposta de títol oficial de la diplomatura en Ciències de la Documentació. Els objectius són els següents:

- Introducció al coneixement del document en qualsevol dels seus suports, a la comunicació i als fonaments de les ciències bibliotecàries, documentals i arxivístiques.
- Estudis, teoria i aplicació de les tècniques bibliotecàries, documentals i arxivístiques.
- Inici d'especialització en les ciències bibliotecàries, documentals i arxivístiques.
- Adquisició, a partir de pràctiques fetes a classe i en diferents tipus de centres dels hàbits de rigor i coherència, imprescindibles en les tasques professionals.

El resultat d'aquesta publicació, amb l'informe consensuat dels directors de les escoles universitàries ja existents, sumat a les observacions procedents dels diferents col·lectius implicats, professionals o docents, van constituir la base per a l'elaboració definitiva de les "Directrius generals pròpies dels plans d'estudi conduents a l'obtenció del títol universitari oficial de diplomatura en Biblioteconomia i Documentació", que van ser aprovades per Reial Decret 1422/1991, de 30 d'agost.

Segons aquest Reial decret, les línies que marcaran la formació dels futurs diplomats són:

- Els ensenyaments hauran de proporcionar una formació adequada en els aspectes bàsics de la Biblioteconomia i de les tècniques de la Documentació.
- Els ensenyaments seran de primer cicle i tindran una durada de tres anys amb una càrrega lectiva no inferior a 180 crèdits; oscil·laran entre vint i trenta hores lectives, sense superar la càrrega lectiva de

quinze hores setmanals d'ensenyament teòric.

En el Ple del Consell d'Universitats de febrer de 1990, es van aprovar els estudis de diplomatura amb la denominació final de Biblioteconomia i Documentació, mentre que la llicenciatura en Documentació no es va aprovar fins al Ple del Consell que va tenir lloc l'abril de 1992.

A l'Escola Jordi Rubió i Balaguer, per obtenir el títol de diplomad els alumnes havien d'aprovar 207 crèdits distribuïts en assignatures de la manera següent: 141 crèdits d'assignatures troncales (impartides a totes les escoles de Biblioteconomia i Documentació) i obligatòries; 27 crèdits d'assignatures optatives per triar entre les que ofereix l'Escola i 39 crèdits d'assignatures de lliure elecció que es podrien cursar en universitats o centres amb els quals l'Escola hagi firmat conveni o bé entre algunes de les que l'Escola ofereix com a optatives. Cada centre determinava les matèries obligatòries i les optatives, pròpies de cada universitat.

Seguint les directrius marcades per la UNESCO, la FID i l'IFLA aquest pla d'estudis de 1993 presenta com a novetat l'assignatura Introducció a les ciències de la informació (vegeu l'[Annex](#)) que es cursa en el primer semestre de primer curs. La seva peculiaritat principal és el seu caràcter *harmonitzat*,³⁷ que permet una aproximació comuna al conjunt de ciències de la informació —arxivística, biblioteconomia i documentació—, respectant les especificitats pròpies de cada disciplina. Aquesta característica és present en els seus objectius:

“Definir el concepte i l'abast de l'arxivística, la biblioteconomia i la documentació. Conèixer la política de la informació en el marc legal i normatiu actual, fent un èmfasi especial en la situació del nostre país. Conèixer les característiques de les diverses unitats informatives.”³⁸

Per primera vegada a l'àrea de Biblioteconomia s'abandonen els noms genèrics de Biblioteconomia I i Biblioteconomia II. Les assignatures presenten una denominació més transparent en el sentit que en permeten reflectir els continguts, és a dir, Lectura pública (vegeu l'[Annex](#)) s'ocupa de tot el que fa referència a la biblioteca pública i Biblioteques de recerca (vegeu l'[Annex](#)) respon efectivament a allò que l'IFLA situa sota aquest epígraf i que, com recordarem, ha donat lloc a aquest treball.

L'assignatura Lectura pública (1r curs, 2n semestre) té com un dels seus objectius

“situar la lectura pública des d'una perspectiva històrica, normativa i legal incidint essencialment en el nostre país”.³⁹

En canvi, l'assignatura Biblioteques de recerca que s'imparteix al segon curs pretén:

“Donar una visió global de les diferents tipologies de biblioteques de recerca, amb atenció preferent a la seva situació al nostre país.

Introduir criteris i valorar experiències de planificació i coordinació en les biblioteques d'aquest àmbit.

Presentar els recursos disponibles de la formació i cooperació per als professionals d'aquestes biblioteques.”⁴⁰

Ambdues concedeixen una importància especial al coneixement de la realitat bibliotecària del país. Aquest “retrobarment” explícit amb l'entorn, tot i que no es va perdre mai, constitueix una mena de tornada als orígens.

Ja assenyalàvem unes línies més amunt que l'assignatura Biblioteques de recerca centra la seva atenció en la tipologia de biblioteques que l'IFLA agrupa a la Divisió I sota el nom de Biblioteques generals d'investigació, és a dir, nacionals, parlamentàries i universitàries a les quals s'han afegit les biblioteques especialitzades per raons òbvies. Després de llegir el programa, comprovem que permet una immersió completa en el tema. Comença fent una introducció a les Biblioteques de recerca, definint-les, descobrint-ne els elements comuns i, evidentment, quin lloc ocupen a l'organigrama general de l'IFLA i quina és la tasca que desenvolupa l'organització en aquest àmbit. Els quatre temes següents tracten de cada una de les tipologies de Biblioteques de recerca a partir d'un esquema bastant homogeni que permet que els alumnes n'adquireixin un coneixement precís: concepte i evolució històrica; marc legal i normatiu; funcions, estructura i característiques i, finalment, estudi de casos. L'últim tema del programa consisteix en una descripció dels recursos professionals que el bibliotecari que treballa en una biblioteca d'investigació té al seu abast.

4.3 D'Escola a Facultat: 1997–2002

El juliol de 1997 es produeix la plena integració de l'Escola a la Universitat de Barcelona, mitjançant la firma d'un conveni entre la Diputació de Barcelona —titular de l'Escola—, la Universitat de Barcelona i la Generalitat de Catalunya a través del que aleshores era el Comissionat per a Universitats i Recerca. Aquest conveni establí una integració gradual fins a aconseguir la desaparició total de l'Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació i la creació posterior d'un nou centre universitari. El 18 de febrer de 1998 el Consell Interuniversitari de Catalunya va informar favorablement de la possibilitat que l'Escola impartís estudis de segon cicle de Documentació, que es posen en marxa el curs 1998–99. La creació de la nova Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació es va dur a terme pel Decret de 24 de desembre de 1998 de Presidència de la Generalitat (DOGC, 4 de gener de 1999) mitjançant el qual s'integra com un centre propi de la Universitat de Barcelona. Finalment, l'agost d'aquest mateix any es converteix en Facultat de Biblioteconomia i Documentació.

El curs 1999–2000 s'implanta el pla d'estudis reformat⁴¹ de la diplomatura, que s'adapta a les recomanacions del Consell d'Universitats sobre revisió de plans reformats. La novetat més important és la reducció del nombre de crèdits acadèmics totals, que passa de 207 a 186. Els efectes més visibles són la desaparició d'algunes assignatures, per exemple l'harmonitzada Introducció a les ciències de la informació; en alguns casos, el transvasament de continguts entre assignatures i el canvi d'ubicació d'altres. Així doncs, la de Biblioteques de recerca passa de cursar-se durant el primer quadrimestre del segon curs a impartir-se al segon quadrimestre del primer curs. Aquestes modificacions han suposat també variacions en el programa (vegeu l'[Annex](#)). La més significativa és la desaparició del tema 5 (Biblioteques especialitzades / centres de documentació). Els continguts es van traspasar a l'acabada de crear

Introducció a la documentació (1r curs, 1r quadrimestre), que es va introduir en el nou pla d'estudis amb l'objectiu que els alumnes adquirissin una idea global de la cadena documental en una biblioteca especialitzada o centre de documentació. Des d'aquest punt de vista hi va haver qui va pensar que era coherent que els centres que seleccionaven, tractaven i difonien informació especialitzada també es tinguessin en compte en aquesta assignatura. Amb tot, cal dir que aquesta inclusió no va estar exempta de polèmica, fins al punt que en aquest curs 2002-03 l'estudi de les biblioteques especialitzades / centres de documentació tornarà a formar part de l'assignatura Biblioteques de recerca malgrat el fet que l'actual pla d'estudis en manté la vigència.

Els continguts de Biblioteques de recerca tornen a sofrir al nostre entendre un tomb considerable (vegeu l'[Annex](#)). D'una banda, el ja ressenyat "retorn" de les biblioteques especialitzades que possibilita el tractament simultani de les Biblioteques de recerca. De l'altra, el tema 6 (Recursos per als bibliotecaris), que inclou la formació permanent i les associacions professionals se situen en l'epígraf "Recursos humans" de l'assignatura obligatòria de tercer curs Recursos i serveis en unitats d'informació. Així mateix, aquesta última assignatura recull l'estudi de la deontologia professional. Aquesta ubicació és del tot lògica si pensem que en aquest moment de la carrera els alumnes tenen els coneixements i la maduresa necessaris per enfrontar-se als dilemes ètics que pot plantejar l'exercici de la professió. Un altre argument que juga a favor d'aquesta reubicació és el caràcter harmonitzat de l'assignatura, que permet una justificació global de la necessitat d'un codi ètic per a totes i cada una de les professions relacionades amb la informació, com una anàlisi de les diferents propostes i la viabilitat d'un únic codi ètic per a totes.⁴²

5 Conclusions

A l'inici d'aquest treball exposàvem quins eren els nostres objectius: d'una banda, analitzar si la presència en els plans d'estudi de l'assignatura Biblioteques de recerca era deguda a la influència exercida per l'IFLA, ja sigui sobre l'Escola en conjunt o bé mitjançant algun dels seus membres; de l'altra, veure si la Biblioteconomia concebuda com a assignatura esdevenia àrea de coneixement a través del temps.

Creiem que el primer objectiu està àmpliament demostrat. La intervenció de l'IFLA a través de Carme Mayol va ser determinant perquè l'any 1978 l'assignatura Biblioteconomia II se centrés en gran manera en l'estudi de les Biblioteques de recerca. Aquest canvi d'orientació coincideix en el temps amb la renovació que es dona a l'Escola a partir de 1973. Biblioteconomia II acabarà prenent el nom de Biblioteques de recerca i la seva temàtica d'estudi serà la d'aquesta tipologia de biblioteques de manera definitiva a partir de la reforma del Pla d'estudis de 1993.

Respecte al segon objectiu, si ens centrem en el cas de l'Escola, l'evolució seguida per la Biblioteconomia en els plans d'estudi successius ha estat la següent: en un primer moment, el concepte de biblioteconomia és "extensiu". Si repassem novament els programes de l'assignatura des de 1915 fins a la reforma del Pla d'estudis de 1973 (vegeu l'[Annex](#)), comprovarem que la Biblioteconomia s'ocupa de l'estudi del conjunt de coneixements, d'habilitats i de tècniques necessaris per organitzar i administrar una biblioteca. En aquest sentit podem dir que la Biblioteconomia inclou tres grans blocs: la biblioteconomia dels documents, que inclouria les dues primeres etapes de la cadena documental (selecció, adquisició i tractament material i intel·lectual de la col·lecció); la

biblioteconomia dels usuaris, tot allò relacionat amb el servei als usuaris i la difusió del fons; i la biblioteconomia dels recursos, que tracta dels assumptes relacionats amb la gestió i l'administració de biblioteques i la cooperació entre elles. Els tres àmbits ressenyats s'engloben en una única assignatura que rep el nom de l'àrea, és a dir, Biblioteconomia. Bona mostra d'això és el primer programa de Rubió i Balaguer perquè respon a aquesta definició clàssica en incloure nocions de gestió, organització i administració ([veg. A i C](#)), de classificació ([veg. D](#)), de catalogació ([veg. E](#)) i de servei al públic ([veg. B, F i G](#)). El programa de Ramos manté aquesta concepció de l'assignatura però l'enumeració d'epígrafs és més prolífica i inclou un apartat generós de temes de restauració i conservació. Tècnica de Biblioteques de Rubió, com a reestructuració dels continguts de la primera Biblioteconomia, en segueix el mateix esquema. Deixant a banda el lapse de 1942 a 1966, del qual no sabem res, la Biblioteconomia de Felipe Mateu des d'aquest any fins a 1972 es caracteritza pel seu historicisme i constitueix, sens dubte, una rara avis que no té precedents ni successores.

De tot això, podem concloure que, efectivament, la Biblioteconomia és un corpus de coneixement teoricopràctic "total" del qual, a mesura que n'augmenta la complexitat —per la tipologia de centres existents, pel major nombre i diferenciació de tipus de documents i de suports, per la cada vegada més variada i exigent demanda dels lectors i usuaris—, es van disgregant parts o elements que acaben sent disciplines autònomes. Aquest procés, comú a totes les ciències, és també observable, com veiem, en la Biblioteconomia i l'evolució del Pla d'estudis de l'Escola en constitueix un bon exemple.

L'evolució descrita discorre, per tant, paral·lela a les transformacions del teixit bibliotecari del país i a escala internacional, tant en la pràctica bibliotecària com en matèria d'organismes i associacions professionals, cosa que ens permet afirmar que la permeabilitat de l'Escola a les esmentades transformacions és la que fa possible que els canvis en els plans d'estudis es donin a partir de 1973 i no abans. Això no invalida la importància del *Projecte* que va donar lloc al naixement de la Biblioteca de Catalunya, a la Xarxa de Biblioteques Populars i a l'Escola. Si no hi ha un projecte clar del model de professional que es requereix tampoc és possible que una institució acadèmica tingui un model docent que serveixi de referència. En això consisteix l'absoluta modernitat de l'Escola en el moment de la seva fundació. L'altra cara de la moneda es dona quan es produeix un procés de retroalimentació tancat on no és possible l'oxigenació que aporten elements externs als protagonistes directes:

"[...] aquest lligam entre les biblioteques populars i l'Escola també ha tingut una vessant negativa que ha repercutit tant en l'enfocament dels estudis com en el tipus de professional que es dissenyà. D'una banda, ja s'ha assenyalat l'èmfasi que es posà en la biblioteca pública i que fou l'exclusiu fins a la dècada dels setanta. A més cal assenyalat que quan després de la guerra civil l'Escola i les biblioteques del país visqueren una llarga temporada d'aïllament i estancament les conseqüències de la qual duraren més de trenta anys, s'entrà en una mena de cercle viciós difícil de trencar.

[...]

D'altra banda, l'Escola va ser creada per preparar el personal d'un sistema concret que tenia uns trets específics [...] Per això es van concebre uns estudis *ad*

hoc..."⁴³

Aquí rau també la importància del debat iniciat els anys setanta arran de la reforma del pla d'estudis i la realització de gestions per fer-ne oficials els estudis. En paraules de Rubió i Lois:

"L'existència d'estudis bibliotecaris en la major part d'Universitats estrangeres, estudis també recomanats per la UNESCO, respon a la necessitat universalment reconeguda de dotar les biblioteques amb un personal adequat, tenint especialment en compte que el nombre de biblioteques augmenta cada dia i que llur organització de cada dia és més complexa.

Un personal que estigui constantment al dia dels avenços de la tècnica bibliotecària, sobretot en les seves dues facetes principals: emmagatzematge i conservació de llibres i altres suports documentals i tècniques per a posar a l'abast dels estudiosos aquesta documentació. Un personal preparat també per a realitzar tasques de recerca en aquests camps. És missió de la Universitat la formació d'aquest personal."⁴⁴

Per tant, l'obertura de l'Escola a la realitat circumdant, afavorida per una conjuntura política favorable, li permet, d'una banda, donar una resposta docent adequada als reptes que aquesta mateixa realitat planteja i, de l'altra, ser capaç d'anticipar-se als canvis.

El fet que hi hagi més assignatures especialitzades, sens dubte no totes nascudes a partir de la Biblioteconomia, va en detriment de les assignatures de tipus erudit o humanístic, aspecte també visible en la trajectòria de l'Escola. El desmembrament de què parlàvem possibilita alhora que els continguts propis de les assignatures pertanyents a l'àrea de Biblioteconomia cada vegada siguin més especialitzats. Un criteri d'especialització és, per exemple, el que té en compte les tipologies de biblioteques existents a partir de les necessitats dels usuaris, i això és el que explica que hi hagi l'assignatura Biblioteques de recerca en l'itinerari curricular de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona.

Annex. Programes de les assignatures

1 Biblioteconomía (Jordi Rubió i Balaguer; 1915)

- A. *Instal·lació de les biblioteques*
  - 1. Locals.
  - 2. Mobiliari.
- B. *Selecció de llibres*
- C. *Administració i règim interior*
  - 1. Comandes de llibres.
  - 2. Registre d'inventari.
  - 3. Revistes.
  - 4. Fullets.
  - 5. Relligatge i restauració.
  - 6. Col·locació de llibres.
  - 7. Revisions.
  - 8. Reserves.

9. Comptabilitat i inventari.
10. Estadístiques.
- D. *Classificació*
  1. Introducció als sistemes més utilitzats (Brunet, Museu Britànic, Hartwig, Cutter, Brown, Dewey).
  2. Estudi detingut de la classificació decimal de l'Institut Internacional de Bibliografia de Brussel·les.
- E. *Catalogació*
  1. Regles generals.
  2. Nom d'autor.
  3. Títols i peu d'impremta.
  4. Referències personals.
  5. Descripció.
  6. Ordenació de les cèdules.
  7. Referències de matèries.
  8. Catàleg alfabètic d'autors i títols.
  9. Catàleg alfabètic de matèries.
  10. Catàleg diccionari.
  11. Catàleg topogràfic.
  12. Catàleg imprès.
- F. *Relacions amb el públic*
  1. Llibres de referència.
  2. Hores d'obertura.
  3. Procediments de demandes i comunicació dels llibres.
  4. Lectura a la biblioteca.
  5. Préstec de llibres.
  6. Llistes i guies de lectura.
  7. Comunicació al públic d'informacions d'actualitat puntual (retalls de periòdics, prospectes, catàlegs, etc.)
  8. Fotografies, estampes, repertoris, gràfics.
- G. *El servei d'una biblioteca popular*
  1. Orientació del públic
  2. El sistema de lliure accés.
  3. Relacions amb la Biblioteca de Catalunya.

Les pràctiques, en el Servei de la Biblioteca de Catalunya i de les Biblioteques Populars, es faran seguint aquest sumari.

Font: A. Estivill, *L'Escola de Bibliotecàries: 1915–1939*, pàg. 414-415.

2 Biblioteconomía (Manuel Ramos; 1925–1929)

[1] Qué se entiende por biblioteca; por bibliotecario; por ciencia de las bibliotecas y por biblioteconomía propiamente dicha.

[2] Cualidades y conocimientos que debe reunir el bibliotecario.

[3] Requisitos necesarios en todo edificio destinado a biblioteca.

Disposición y distribución de los locales.

Mobiliario.

[4] Adquisición de los primeros fondos.

Selección de libros.

Acrecentamientos sucesivos de las bibliotecas.

Registro de entrada o inventario.

Estampillado.

Encuadernación.

Restauración.

Modo de conservar los folletos, mapas, planos, grabados, fotografías, etcétera.

Periódicos, revistas y obras que aparecen por entregas.

Duplicados e incompletos.

Colecciones facticias.
Obras raras y curiosas.
Formación de un reservado.
Ídem de una serie de obras relativas a una provincia o localidad.
Separación de las obras y colecciones de más frecuente consulta.
[5] Colocación y numeración de las obras.
Signatura. Conservación de las antiguas signaturas.
Nueva numeración sin variar el orden en que los libros se hallan colocados.
Clasificación de éstos para una nueva numeración.
[6] Principales sistemas bibliográficos para la clasificación de los libros de una biblioteca.
La clasificación decimal de Dewey del Instituto Internacional de Bibliografía de Bruselas [sic].
Su adaptación a las bibliotecas populares de la Mancomunidad de Cataluña.
[7] Catálogos necesarios en toda biblioteca.
Catálogo alfabético de autores y títulos.
Ídem sistemático o metódico.
Ídem topográfico.
Catálogo diccionario.
El catálogo impreso.
Catálogos especiales.
[8] Redacción de los catálogos.
Cédulas principales y cédulas de referencia.
Elementos esenciales de las cédulas principales.
Encabezamientos.
Título de la obra.
Edición.
Pie de imprenta.
Número de páginas o de volúmenes.
Tamaño.
Encuadernación.
Número de registro de entrada.
Signatura bibliográfica o científica.
Ídem topográfica o local.
[9] Elementos complementarios de las cédulas principales.
Notas bibliográficas.
Relación del contenido.
Cédulas de referencia.
De obras.
De colecciones.
De variantes.
[10] Ordenación de las cédulas en el catálogo.
Cédulas de nombres.
Ídem de criptónimos.
Ídem de obras anónimas.
[11] Conservación de la biblioteca.
Cuidados que requieren el local y el mobiliario.
Ídem de los libros.
Precauciones contra los insectos y demás enemigos de los libros.
Limpieza y desinfección de los libros.
Manera de remediar las picaduras de la polilla, desgarros del papel, etcétera.
[12] Lectura en la biblioteca.
El libre acceso a los estantes.
Préstamo de libros.
[13] Contabilidad.
Estadísticas.
Registros de entradas: de encuadernaciones, de préstamos, etcétera.
Recuentos.
[14] Deberes del personal respecto al público y del público respecto a la

biblioteca.

[15] Instrucciones para el funcionamiento de las bibliotecas populares de Cataluña.

Instrucciones sobre el régimen administrativo.

Toma de posesión, licencias, ceses.

Inventarios.

Presupuesto.

[16] Libro dietario de la biblioteca.

Archivo.

Libro de caja.

Libretas de entradas y salidas.

[17] Instrucciones de la Dirección Técnica.

Registro.

Catalogación.

Clasificación.

Estadísticas.

Préstamos de libros.

Colecciones locales.

Régimen de la sección infantil.

Régimen de relaciones con la Dirección Técnica.

Guías de lectura.

Font: A. Estivill, *L'Escola de Bibliotecàries: 1915–1939*, pàg. 440-442.

3 Técnica de biblioteques (Jordi Rubió i Balaguer; 1930–1939)

A. *Instal·lació de la biblioteca*

1. Locals.
2. Mobiliari.

B. *Administració i règim interior*

1. Comandes de llibres.
2. Registre de llibres.
3. Relligatge.
4. Comptabilitat, inventari.
5. Estadística.

C. *Catàlegs*

1. L·lur disposició material.
2. Sistemes de catàlegs.
  - a. Alfabètic d'autors.
  - b. Alfabètic de títols.
  - c. De matèries sistemàtic.
  - d. De matèries alfabètic.
  - e. Diccionari.
  - f. Topogràfic.
  - g. Catàlegs especials i auxiliars.
3. *Regles de catalogació*.
  - a. Mot d'ordre.
  - b. Títol.
  - c. Indicacions bibliogràfiques.
  - d. Entrades principals i de referència.
4. Notació. Signatures.
5. Ordenació de les cèdules.

D. *Classificació*

1. Història de la classificació. Sistemes amb base filosòfica i sense ella fins al sistema de Brunet.
2. Classificació decimal.
3. Classificació de Cutter.
4. Classificació de la biblioteca del Congrés de Washington.

5. Classificació de Brown.
- E. *Col·locació dels llibres*
  1. Sala de referència.
  2. Les reserves.
  3. Les revistes.
  4. Els magatzems.
- F. *Relació amb el públic*
  1. Hores d'obertura.
  2. Informació dels lectors.
  3. Procediments per a la comunicació dels llibres.
  4. El lliure accés.
  5. El préstec de llibres: diversos sistemes.
  6. La secció infantil.

Font: A. Estivill, *L'Escola de Bibliotecàries: 1915–1939*, pàg. 444-445.

4 Documentación científica y técnica (Maria Serrallach; 1960)

1. Documentación. Finalidad que persigue, formas que abarca, y organismos en general que la proporcionan.
2. El personal.
3. El Departamento de Información y Referencia en una biblioteca especializada.
4. Material o Documentación con que se trabaja. Libros y otros recursos documentales.
5. Libros de referencia o repertorios científicos y técnicos. Revistas. Colecciones, etc.
6. Organismos y Centros. Bibliotecas. Editoriales y librerías. Centros y Organismos de Documentación e Investigación bibliográfica.
7. La investigación bibliográfica en el trabajo de referencia. Marcha a seguir.
8. Canje de publicaciones.
9. Reproducción de la Documentación.
10. Selección y recuperación de la información. Automatización.

5 Biblioteconomía, 1r curs (Felipe Mateu; 1966)

Lección 1ª

1. Biblioteca: etimología. 2. Biblioteconomía: su definición. 3. Bibliotecología. 4. Bibliotecnia. 5. Bibliotecografía. 6. Bibliología. 7. Bibliofilia. 8. Bibliografía. 9. Voces extranjeras equivalentes. 10. Bibliografía general sobre biblioteconomía.

Lección 2ª

1. Terminología. 2. Glosarios bibliográficos. 3. Vocabulario catalográfico en español. 4. En francés. 5. En italiano. 6. En inglés. 7. En alemán. 8. En portugués. 9. En latín. 10. En otras lenguas.

Lección 3ª

1. Nombres latinos de ciudades tipográficas y su correspondencia. 2. Onomástica latina. 3. Española. 4. Portuguesa. 5. Francesa. 6. Italiana. 7. Anglosajona. 8. Germánica. 9. Escandinava. 10. Bibliografía.

Lección 4ª

1. Transliteraciones de alfabetos no latinos. 2. Árabe y Persa. 3. Armenio. 4. Copto. 5. Hebraico. 6. Etiópico. 7. Siríaco. 8. Griego. 9. Ruso y ucraniano. 9. [No consta nada.] 10. Transliteración de letras nacionales europeas. Bibliografía.

Lección 5ª

1. Clasificación y catalogación bibliográficas: técnicas de los catálogos. 2.

Clases de catálogos: por su forma: cedularios y ficheros. 3. Por su contenido: generales y especiales. 4. Sistemas de catálogos: alfabético-onomástico o de autores. 5. Analítico-alfabético o de materias, temas o asuntos. 6. De conceptos. 7. Sistemáticos o metódicos. 8. De títulos. 9. El catálogo diccionario. 10. Bibliografía española y extranjera.

Lección 6ª

1. Catálogo alfabético de autores y anónimos. 2. Papeletas principales y de referencia. 3. Elementos esenciales. 4. Encabezamientos de obras con nombre de autor. 5. Reglas generales de los nombres y apellidos. 6. Obras en colaboración. 7. Continuaciones. 8. Tesis anteriores al siglo XIX. 9. Texto y comentarios. 10. La paternidad del libro: crítica.

Lección 7ª

1. Reglas especiales: escritores clásicos y griegos; escritores bizantinos. 2. Escritores clásicos latinos. 3. Santos y beatos. 4. Papas. 5. Emperadores, reyes y príncipes reinantes; soberanos no reinantes. 6. Cardenales, arzobispos, obispos, abades y priores. 7. Escritores de órdenes religiosas. 8. Escritores pertenecientes a la nobleza. 9. Escritores hebreos. 10. Árabes.

Lección 8ª

1. Los seudónimos, criptónimos y anagramas. 2. Publicaciones de entidades: autor corporativo. 3. Las obras anónimas. 4. Colecciones: clases. 5. Colecciones arbitrarias. 6. Colecciones de fragmentos: crestomatías y antologías. 7. Cancioneros y romanceros. 8. Colecciones con título colectivo; sin título colectivo. 9. Con portada común. 10. Colecciones editoriales.

Lección 9ª

1. Reglas referentes al título de la obra. 2. Edición. 3. Pie de imprenta: sus elementos. 4. Colación. Número de páginas, volúmenes y láminas. 5. Tamaño. 6. Encuadernación. 7. Particularidades del ejemplar. 8. Número del registro de entrada. 9. Signatura bibliográfica o científica. 10. Signatura topográfica.

Lección 10ª

1. Elementos de las cédulas principales. 2. Notas bibliográficas. 3. Relación del contenido. 4. Papeletas de referencia. 5. Referencias de obras. 6. Referencias de colecciones. 7. Referencias de revistas y otras publicaciones periódicas. 8. De series y continuaciones. 9. Referencias de variantes. 10. Ordenación del catálogo: reglas de alfabetización.

Lección 11ª

1. Forma material del catálogo de autores. 2. Papeletas de autor. 3. De criptónimos. 4. De autores corporativos. 5. De obras anónimas. 6. Canon bíblico. 7. Nómina de autores latinos. 8. Griegos. 9. Orientales. 10. Índices de las Instrucciones.

Lección 12ª

1. Clasificación y catalogación. 2. Historia de las clasificaciones bibliográficas en la Antigüedad y en la Edad Media. 3. Sistemas sin notación: Aldo; Venegas; Araoz. 4. Brunet. 5. British Museum. 6. Sistemas con notación: Expansivo de Cutter. 7. Biblioteca del Congreso de Washington (Library of Congress). 8. Hartwig; Bonazzzi. 9. Brown; Bliss. 10. Bibliografía.

Lección 13ª

1. La clasificación bibliográfica decimal. 2. Exposición del sistema de Dewey. 3. La Clasificasio decimalis Universalis. 4. Numeración decimal de las signaturas científicas. 5. Índices metódico y alfabético. 6. Subdivisiones y determinantes: signos de adición, de tensión y síntesis +; de relación: subdivisiones comunes de lengua =; Id. Id. de forma (=...); Id. Id. de lugar (1/9); Id. Id. de raza y pueblo (=...); Id. Id. de tiempo (« »); subdivisiones alfabéticas. Números de orden; subdivisiones comunes de punto de vista. 00...; Divisiones analíticas-...; 0.

Lección 14ª

Explanación de los títulos y subdivisiones del número 0.

Lección 15ª

Id. Id. del 1.

Lección 16^a

Id. Id. del 2.

Lección 17^a

Id. Id. del 3.

Lección 18^a

Id. Id. del 4.

Lección 19^a

Id. Id. del 5.

Lección 20^a

Id. Id. del 6.

Lección 21^a

Id. Id. del 7.

Lección 22^a

Id. Id. del 8.

Lección 23^a

Id. Id. del 9.

Lección 24^a

1. La clasificación bibliográfica alfabética: diversos sistemas. 2. El catálogo de títulos. 3. Catálogo diccionario: su contenido. 4. El catálogo alfabético analítico de materias, temas o asuntos. 5. Sus nombres: Soggetti; Catalogue par matieres o analytique; Subject-catalogue Schlagwort-Katalog; Alfabetischer Real-katalog. 6. Referencias primeras y segundas. 7. Forma material del catálogo. 8. Bibliografía española. 9. Bibliografía extranjera.

Lección 25^a

1. Catálogo alfabético de materias. 2. Regla general. 3. Idiomas nacionales y extranjeros. 4. Homónimos: su ordenación. 5. Sinónimos: su elección. 6. Forma de la palabra de orden: simple, compuesta; uso del singular y del plural. 7. Conceptos correlativos, opuestos. 8. Sustantivos, adjetivos. 9. Locuciones y frases adverbiales. 10. Relación entre las materias.

Lección 26^a

1. Biografías y materias personales: asunto persona. 2. Forma del nombre personal. 3. Subdivisiones. 4. Personas y países: soberanos y estados; personas, sucesos y materias varias. 5. Relaciones entre dos o más personas. 6. Familias, dinastías, etc. 7. Biografías colectivas: generales, locales, científicas. 8. Confesiones religiosas. 9. Entidades: obras colectivas. 10. Relaciones y memorias.

Lección 27^a

1. Materias geográficas: los nombres geográficos como materia. 2. Elección de lengua: por países, naciones, regiones, ciudades. 3. Los nombres geográficos antiguos. 4. Accidentes geográficos. 5. Exploraciones y viajes. 6. Las subdivisiones geográficas. 7. Subdivisiones de materia dentro de países y estados. 8. Subdivisiones bajo los nombres. 9. Las denominaciones étnicas. 10. Los monumentos locales.

Lección 28^a

1. Periodos y acontecimientos históricos. 2. Generales. 3. Espaciales. 4. Expresados con nombres personales. 5. Guerras. 6. Revoluciones. 7. Batallas. 8. Tratados. 9. Paces y alianzas. 10. Concordatos.

Lección 29^a

1. Lengua y literatura. 2. Divisiones literarias. 3. Subdivisiones históricas. 4. Especificación de la clase o tendencia. 5. Traducciones. 6. Literatura comparada. 7. Escritos polémicos: contestaciones, réplicas. 8. Subdivisiones locales. 9. Lengua. 10. Subdivisiones lingüísticas.

Lección 30^a

1. Clasificación de las obras por su forma. 2. El objeto formal de la publicación. 3. La forma literaria, artística, etc. 4. Subdivisión de los objetos formales: por el idioma, por la significación política, religiosa, etc. 5. Subdivisiones formales generales: anuarios, bibliografías, biografías, diccionarios, periódicos, etc. 6. Subdivisiones formales para la literatura; comentarios. 7. Forma material particular: breviaros. 8. Subdivisiones

modales especiales. 9. Subdivisiones específicas de conceptos generales. 10. Relación entre el tema general y el punto de vista particular.

Lección 31^a

1. Referencias: sus clases. 2. Referencias primeras. 3. Referencias segundas. 4. Llamadas de información. 5. Graduación de las llamadas. 6. Objetos generales a los particulares subordinados. 7. Número de encabezamiento de cada libro. 8. Los homónimos. 9. Los adjetivos. 10. Disposición general del catálogo.

Lección 32^a

1. Los incunables: su historia. 2. La xilografía. 3. Repertorios extranjeros de incunables. 4. Repertorios españoles. 5. Repertorios de incunables españoles. 6. Repertorios de incunables no españoles. 7. Catalogación de los incunables. 8. Reglas vigentes. 9. Los incunables ilustrados: su historia. 10. Bibliografía general.

Lección 33^a

1. Catalogación de revistas: normas generales. 2. Catálogo por títulos. 3. Por materias. 4. Por idiomas. 5. Por lugares de publicación. 6. Catalogación de artículos de revistas: por autores. 7. Por materias. 8. Artículos fraccionados. 9. Publicaciones seriadas. 10. Bibliografía.

Lección 34^a

1. Las hemerotecas: los diarios. 2. Clasificación de los periódicos: normas generales. 3. Catalogación de periódicos. 4. Catalogación de artículos periodísticos. 5. Id. de fondos editoriales. 6. Gravados. 7. Índices de materias. 8. Organización de hemerotecas. 9. Colecciones de recortes. 10. Bibliografía.

Lección 35^a

1. Los manuscritos. 2. Catalogación de manuscritos: instrucciones. 3. Repertorios españoles de manuscritos: por bibliotecas. 4. Por materias. 5. Por autores. 6. Por lengua. 7. Repertorios extranjeros de manuscritos: por bibliotecas. 8. Por autores. 9. La encuadernación y conservación de los manuscritos. 10. Bibliografía específica.

Lección 36^a

1. Catalogación de reproducciones de impresos y manuscritos. 2. Clases de reproducciones. 3. Fotografías. 4. Fotocopias. 5. Microfilm. 6. Microcard. 7. Microfix. 8. Instalación de estas reproducciones. 9. Servicios fotomecánicos existentes. 10. Bibliografía.

Lección 37^a

1. Catalogación de obras musicales. 2. Reglas generales: autor, título. 3. Reglas especiales: música instrumental y vocal. 4. Catálogos temáticos. 5. Fonotecas. 6. Catalogación de discos. 7. Cintas magnetofónicas. 8. Cinemateca. 9. Catalogación de películas. 10. Bibliografía.

Lección 38^a

1. Catalogación de grabados. 2. Litografías. 3. Calcografías. 4. Obras técnicas. 5. Índices de temas, autores. 6. Los mapas: la cartografía. 7. Clases de proyecciones. 8. Catalogación de mapas. 9. Los planos. 10. Bibliografía.

Lección 39^a

1. La biblioteca auxiliar del catalogador: su composición. 2. Repertorios biográficos. 3. Bibliográficos. 4. Cronológicos. 5. Históricos. 6. Literarios. 7. Científicos. 8. Artísticos. 9. De carácter vario. 10. Catálogos de bibliotecas.

Lección 40^a

1. Los diccionarios de lenguas. 2. Español y demás lenguas hispánicas. 3. Portugués; italiano; francés. 4. Inglés. 5. Alemán; flamenco, holandés. 6. Lenguas escandinavas. 7. Lenguas eslavas. 8. Lenguas clásicas. 9. Lenguas del Extremo Oriente. 10. Transliteración de alfabetos varios.

6 Biblioteconomía, 2n curs (Felipe Mateu; 1966)

Lección 1^a

1. Bibliotecografía. 2. La historia de las bibliotecas; su metodología. 3. La antigüedad: Egipto. 4. Caldea-Asiria. 5. Persia. 6. Grecia. 7. Los reinos helenísticos. 8. Pérgamo. 9. Roma. 10. Bibliografía.

Lección 2ª

1. Las bibliotecas en los reinos germánicos: merovingios, longobardos, anglosajones. 2. Las bibliotecas en la Hispania goda: San Isidoro. 3. Las bibliotecas en el Renacimiento carolingio. 4. Escuelas monásticas y catedralicias. 5. El Renacimiento otoniano. 6. Las bibliotecas en la España musulmana: la producción mozárabe. 7. Las bibliotecas en la España cristiana: Asturias, León, Castilla. 8. Aragón, Navarra. 9. La Marca Hispánica. 10. Bibliografía.

Lección 3ª

1. Las bibliotecas monásticas y catedralicias en el periodo románico. 2. El periodo gótico: bibliotecas eclesiásticas. 3. Los estudios generales o universidades. 4. Las bibliotecas en España en los siglos XII y XIII. 5. El Humanismo y las bibliotecas. 6. Bibliotecas de Castilla en los siglos XIV y XV. 7. En la Corona de Aragón. 8. Navarra. 9. Portugal. 10. Bibliografía.

Lección 4ª

1. Las bibliotecas de Portugal. 2. La Biblioteca Nacional de Lisboa. 3. Las antiguas bibliotecas reales. 4. La biblioteca universitaria de Coimbra. 5. Otras bibliotecas universitarias: Évora, Oporto y Lisboa. 6. Bibliotecas eclesiásticas. 7. Bibliotecas públicas del Estado: Braga. 8. De los municipios. 9. De corporaciones varias. 10. Bibliografía.

Lección 5ª

1. Las bibliotecas europeas en los siglos XVI-XVIII. 2. Italia. 3. Francia. 4. Inglaterra. 5. Alemania. 6. Austria y Hungría. 7. Países Bajos. 8. Países Escandinavos. 9. Resto de Europa. 10. Bibliografía.

Lección 6ª

1. Las bibliotecas en España durante el siglo XVI. 2. Bibliotecas reales. 3. Eclesiásticas. 4. Universitarias. Particulares. 5. Siglo XVII: reales. 6. Eclesiásticas y universitarias. 7. Siglo XVIII: reales. 8. Eclesiásticas. 9. Universitarias. 10. Bibliografía.

Lección 7ª

1. Las bibliotecas actuales de Europa. 2. Francia. 3. Gran Bretaña e Irlanda. 4. Alemania. 5. Holanda. 6. Bélgica. 7. Países Escandinavos. 8. Austria y Hungría. 9. La URSS y el resto de Europa. 10. Bibliografía.

Lección 8ª

1. La Biblioteca Apostólica Vaticana. 2. Su organización. 3. Catálogos de los códices. 4. Catálogos de los impresos. 5. Colección «Studi e testi». 6. Normas de catalogación. 7. Bibliotecas de Roma, Florencia y Milán. 8. Nápoles, Sicilia, Cerdeña y Venecia. 9. Otras bibliotecas italianas. 10. Bibliografía.

Lección 9ª

1. Las bibliotecas eclesiásticas españolas: su historia. 2. Archidiócesis de Toledo. 3. Santiago. 4. Valladolid. 5. Burgos. 6. Zaragoza y Pamplona. 7. Tarragona. 8. Valencia. 9. Granada y Sevilla. 10. Bibliografía.

Lección 10ª

1. La Biblioteca de El Escorial: su historia. 2. Estado de su catalogación: fondos árabes y hebreos. 3. Griegos. 4. Latinos. 5. Castellanos. 6. Catalanes, valencianos y baleares. 7. Gallegos y portugueses. 8. Franceses y provenzales. 9. Catálogos por materias. 10. Bibliografía.

Lección 11ª

1. La Biblioteca Nacional: su historia. 2. Sus instalaciones. 3. Secciones y departamentos. 4. Manuscritos: catálogos. 5. Estampas: catálogos. 6. Mapas. 7. Las exposiciones: catálogos. 8. Los concursos bibliográficos. 9. Filmoteca y fonoteca. 10. Bibliografía.

Lección 12ª

1. Las bibliotecas universitarias españolas: Madrid. 2. Barcelona. 3. Valencia. 4. Granada y Murcia. 5. Sevilla y La Laguna. 6. Salamanca. 7. Valladolid. 8. Santiago y Oviedo. 9. Zaragoza. 10. Bibliografía.

Lección 13ª

1. Bibliotecas de las Reales Academias. 2. Real Academia de la Historia. 3. Real Academia Española. 4. Real Academia de San Fernando. 5. Academias de Ciencia Morales y Políticas; de Jurisprudencia y Legislación de Madrid. 6. Reales Academias de Buenas Letras de Barcelona; de Ciencias; de San Jorge. 7. Reales Academias de Valencia y Zaragoza. 8. Sevilla y Granada. 9. Otras Reales Academias, de Toledo, etc. 10. Bibliografía.

Lección 14^a

1. Las bibliotecas de las corporaciones provinciales y municipales españolas. 2. Biblioteca Central de la Diputación de Barcelona: sus secciones y catálogos. 3. Archivo-Biblioteca municipal de Barcelona. 4. Archivos-bibliotecas municipales de Valencia, Sevilla, Zaragoza, Palma de Mallorca y otras. 5. Bibliotecas de las Diputaciones de Navarra, Baleares y otras. 6. Bibliotecas de los Ateneos de Madrid y Barcelona. 7. Bibliotecas de otros ateneos y sociedades. 8. Bibliotecas más notables de particulares. 9. Bibliotecas de archivos históricos. 10. Bibliografía.

Lección 15^a

1. Bibliotecas de las Escuelas especiales de Arquitectura. 2. De Bellas Artes. 3. De las Escuelas de Ingenieros Industriales y especiales científicas. 4. Conservatorios de Música. 5. Bibliotecas de los Museos de Ciencias Naturales y Jardines Botánicos. 6. Biblioteca de los Ministerios de Educación, Ejército, Marina, Aire y otras. 7. Biblioteca del Consejo Superior de Investigaciones Científicas. 7[sic]. Bibliotecas de los Institutos de Enseñanza Media. 8. Institutos laborales. 9. Escuelas Normales. 10. Bibliografía.

Lección 16^a

1. Dilapidación de manuscritos. 2. Los fondos de las bibliotecas eclesiásticas españolas en el siglo XIX. 3. Estado actual de los antiguos fondos de Ripoll, San Cugat, Poblet y Santas Creus. 4. Id. de los monasterios de Valencia y Mallorca. 5. Id. de los de Aragón y Navarra. 6. Los códices de Silos y otros monasterios de Castilla. 7. Asturias y Galicia. 8. Portugal. 9. Antiguas bibliotecas particulares españolas: las antiguas bibliotecas del Marqués de Santillana, D. Rodrigo Jiménez de Rada, Isabel la Católica, Príncipe de Viana y otros. 10. Bibliografía.

Lección 17^a

1. Organización bibliotecaria española. 2. Ministerio de Educación Nacional. 3. La Dirección General de Archivos y Bibliotecas. 4. Las Inspecciones de Archivos, Bibliotecas y Museos. 5. El Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos. 6. El Cuerpo auxiliar de Archivos, Bibliotecas y Museos. 7. La Junta técnica de Archivos, bibliotecas y museos. 8. La Sección de Archivos del Ministerio de Educación Nacional. 9. Las Inspecciones regionales de archivos y bibliotecas. 10. Bibliografía.

Lección 18^a

1. La antigua Junta de intercambio y adquisición de Libros (JIAL) y Distribución de Publicaciones. 2. El Servicio Nacional de Lectura. 3. Los Centros coordinadores de Bibliotecas. 4. Casa de Cultura. 5. Registro de la Propiedad Intelectual. 6. El Depósito Legal. 7. Ley de Policía de Imprenta y censura gubernativa. 8. Publicaciones de la Junta del Cuerpo Facultativo de Archivos, Bibliotecas y Museos. 9- Publicación[es] de la Dirección General de Archivos y Bibliotecas. 10. La LOIBE.

Lección 19^a

1. Organización de bibliotecas modernas. 2. Los edificios. 3. La instalación de mobiliario y servicios varios. 4. Los depósitos. 5. Calefacción y aireación de las bibliotecas. 6. Adquisiciones. 7. El registro de entrada. 8. Inventarios topográficos. 9. Los servicios de préstamo. 10. La información.

Lección 20^a

1. Los catálogos. 2. Sus clases: cedularios y ficheros. 3. Catálogo alfabético de autores. 4. Decimal. 5. Alfabético de materias. 6. Catálogo de revistas. 7. Vaciado de revistas. 8. Catálogos de mapas y planos. 9. De música. 10. Grabados iconográficos.

Lección 21^a

1. Las estadísticas. 2. De lectores: sus formas. 3. De préstamo. 4. De obras servidas en las diferentes secciones. 5. Listas de adquisiciones. 6. LOIBE. 7. Los duplicados y múltiples. 8. Los incompletos y descabalados. 9. Servicio de información. 10. Bibliografía.

Lección 22^a

1. Misión científica y social de la biblioteca. 2. El lector: su identificación. 3. Estímulo y limitación de lecturas. 4. Misión del bibliotecario. 5. Deontología. 6. La biblioteca-museo. 7. Exposiciones bibliográficas. 8. Catálogos de publicaciones. 9. Diarios, crónicas, anecdotarios y anuarios. 10.

Bibliografía.

Lección 23^a

1. Modernas tendencias a [sic] la propagación a la lectura. 2. Bibliotecas viajeras: lotes circulantes. 3. El bibliobús. 4. El bibliofer. 5. Bibliotecas a bordo. 6. Bibliotecas populares. 7. Filiales. 8. Coordinación de bibliotecas. 9. Redes provinciales. 10. Bibliografía.

Lección 24^a

1. Las Bibliotecas Populares en Cataluña. 2. La red de la Caja de Pensiones de Cataluña y Baleares. 3. Bibliotecas de la Diputación de Barcelona. 4. Íd. de Tarragona, Lérida y Gerona. 5. Bibliotecas populares de Ayuntamientos. 6. Bibliotecas de Cajas de Ahorro. 7. De Ateneos. 8. De entidades varias. 9. De particulares. 10. Bibliografía.

Lección 25^a

1. Las bibliotecas infantiles: su historia. 2. Su organización actual. 2. Juveniles. 3. Escolares. 4. De hospitales. 5. De cuarteles. 6. Bibliotecas a bordo. 7. De establecimientos correccionales y penitenciarios. 8. Bibliotecas de jardines, al aire libre, etc. 9. Otras modalidades de bibliotecas: parroquiales, de asociaciones, etc. 10. Bibliografía.

Lección 26^a

1. Las asociaciones de bibliófilos: su historia. 2. Las asociaciones de bibliotecarios: la FIB. 3. La ANABA. 4. Congresos internacionales de bibliotecarios: actas. 5. Revistas de asociaciones de bibliotecarios de Europa. 6. En América. 7. Colecciones bibliográficas profesionales en Europa. 8. En América. 9. Movimientos bibliotecarios en Asia. 10. En África.

Lección 27^a

1. La Biblioteconomía en España. 2. La extinguida Escuela Superior de Diplomática. 3. La Facultad de Filosofía y Letras. 4. Seminarios de Bibliología. 5. La Escuela de Bibliotecarias de Barcelona. 6. La Escuela de Auxiliares de la Investigación del CSIC. 7. Cursos para la formación de bibliotecarios y archiveros de la Dirección General de Archivos de Madrid y Barcelona. 8. Otras enseñanzas de Biblioteconomía. 9. Bibliotecas especializadas en la materia. 10. Revistas profesionales.

Lección 29^a

1. El bibliotecario y el libro. 2. Producción del libro: autores; editores; libreros. 3. El INLE. 4. Comercio del libro. 5. Libreros anticuarios: sus catálogos. 6. La Biblioteca editora. 7. Depósitos. 8. Legados. 9. Donativos. 10. Bibliografía.

Lección 30^a

1. La Documentación. 2. El Instituto de Bibliografía de Bruselas. 3. La FID. 4. La documentación y la CDU. 5. Revistas de documentación. 6. Congresos de documentación. 7. La ISO. 8. Terminología; indización. 9. La documentación en España. 10. Bibliografía.

Lección 31^a

1. La antigua Sociedad de Naciones. 2. El antiguo IICI; su biblioteca. 3. La UNESCO. 4. Su biblioteca. 5. Sus publicaciones. 6. Las exposiciones internacionales. 7. Movimiento europeísta: su bibliografía. 8. La Europa oriental reflejada en la bibliografía. 9. Asia y Oceanía. 10. África.

Lección 32^a

1. La ONU; tratados internacionales. 2. La OTAN. 3. La FAO. 4. La OMS. 5. La OCDE. 6. EURATOM. 7. La OEA. La CECA. El BENELUX. 7. [Falta.] 8. Mercado común. 9. Consejo de Europa. [10]. Publicaciones de carácter internacional.

Lección 33^a

1. La historia del libro: su concepto. 2. Los materiales de la escritura. 3. El rollo. 4. El volumen. 5. El códice. [6]. El manuscrito en papel. 7. El Pautado y la ilustración del manuscrito. 8. Síntesis histórica de la miniatura. 9. Bibliografía española. 10. Bibliografía extranjera.

Lección 34^a

1. La encuadernación: su proceso. 2. Orígenes del volumen. 3. La encuadernación en el mundo antiguo. 4. En los siglos V–XII. 5. En los siglos XIII–XV. 6. El Renacimiento. 7. Los siglos XVII–XVIII. 8. El XIX. 10. Bibliografía.

Lección 35^a

1. Encuadernación en España hasta el siglo X. 2. Siglos XI y XII. 3. Siglos XIII y XIV. 4. El Renacimiento. 7 [sic]. Los siglos XVII y XVIII. 8. El XIX. 10 [sic]. Bibliografía.

Lección 36^a

1. Patología del libro. 2. Agentes físicoquímicos que actúan sobre el papiro, el pergamino y el papel. 2 [sic]. El agua; la humedad; medios de evitarla. 4. La luz; acción del sol. 5. El calor; gases. 6. El polvo. 7. Descomposición de las tintas. 8. Medios precautorios. 9. Restauración de daños y deterioros. 10. Bibliografía.

Lección 37^a

1. Agentes biológicos. 2. La flora; «micológicos», hongos; bacterias. 3. Insectos; lepidópteros; coleópteros. 4. Anóbidos. Roedores. 6. Medios de exterminio. 7. Medios precautorios. 8. Restauración de daños y deterioros. 9. Conservación de los libros. 10. Bibliografía.

Lección 38^a

1. La bibliografía: su concepto. 2. La bibliografía en el Renacimiento. 3. Repertorios bibliográficos de los siglos XVII y XVIII. 4. Del XIX: su clasificación. 5. Repertorios universales. 5 [sic]. Individuales (012). 7. Bibliografías colectivas (011) por clases especiales de autores (013 [¿]). 8. Bibliografías con características especiales (014). 9. Bibliografías por lugares de publicación de las obras: bibliografías nacionales (015). 10. Bibliografías de temas especiales (016).

Lección 39^a

1. Derecho administrativo aplicado a las bibliotecas. 2. El bibliotecario en cuanto funcionario público. 3. Ingreso: oposiciones; concursos. 4. Escalafones y plantillas. 5. Estatuto funcionarios; derechos y deberes. 6. Posesiones. 7. Nóminas. 8. Instancias, oficios. 9. Órdenes. 10. Bibliografía.

Lección 40^a 1. Derecho administrativo provincial y municipal. 2. Gobiernos civiles. 3. Diputaciones provinciales. 4. Los Ayuntamientos. 5. Presupuestos provinciales: su formación. 6. Capítulos, artículos, partidas. 7. Inventarios. 8. Ingresos, gastos. 9. Tramitación de facturas y libramientos. 10. Bibliografía.

7 Introducción a la Biblioteconomía o Biblioteconomía I (M. Carne Illa; 1973)

1. Biblioteconomía: etimología; concepto.
  - 1.1 Evolución histórica de este concepto.
2. Biblioteca tipo; condiciones mínimas o actividades básicas: salas, catálogos.
3. Clases de bibliotecas.
  - 3.1 Clasificación de la UNESCO.
4. Bibliotecas organizadas en sistemas: características.
5. La Biblioteca Pública en España: historia.
  - 5.1 Organización actual.
    - 5.2.1 Las Bibliotecas de Cataluña.
    - 5.2.2 El servicio de Bibliotecas de la Diputación.
6. Contorno de la Biblioteca: el edificio. Standards IFLA.

- 6.1 Situación y orientación.
- 6.2 Arquitectura.
  - 6.2.1 Plano; distribución: departamentos y secciones.
  - 6.2.2 Iluminación.
  - 6.2.3 Calefacción, refrigeración y ventilación.
  - 6.2.4 Mobiliario y equipamiento.
  - 6.2.5 Decoración.
- 7. Contenido de la Biblioteca; la colección de libros y folletos.
  - 7.1 Constitución del fondo.
    - 7.1.1 Selección.
      - 7.1.1.1 Criterios y recursos para hacer esta selección.
      - 7.1.1.2 Desideratas.
      - 7.1.1.3 Presupuestos.
      - 7.1.1.4 Adquisición de libros.
    - 7.1.2 Donativos.
    - 7.1.3 Intercambios.
  - 7.2 Administración.
  - 7.3 Proceso del libro.
    - 7.3.1 Registro.
      - 7.3.1.2 Sellado.
      - 7.3.1.3 Etiquetas.
      - 7.3.1.4 Exlibris.
    - 7.3.2 Catalogación.
      - 7.3.2.1 Catálogos y fichas.
      - 7.3.2.2 Normas de catalogación.
      - 7.3.2.3 Catalogaciones especiales.
  - 7.4 Clasificación.
    - 7.4.1 Sistemas de clasificación.
  - 7.5 Colocación y ordenación de los libros.
    - 7.5.1 Signatura topográfica.
  - 7.6 Ordenación de las fichas en los catálogos.
  - 7.7 Revisiones.
- 8. Material no librario.
  - 8.1 Revistas. Presupuestos. Standards.
    - 8.1.1 Vaciado de revistas.
  - 8.2 Música, discos, mapas, fotografías, grabados, documentos, etc.
- 9. Encuadernación y restauración.
  - 9.1 Bajas.
- 10. Administración: cartas, oficios, inventarios, estadísticas, memorias, etc.
- 11. Relaciones con el público. La Biblioteca como servicio.
  - 11.1 La Biblioteca y su entorno.
  - 11.2 Información al lector.
    - 11.2.1 Información solicitada por el lector.
    - 11.2.2 Información ofrecida por el bibliotecario.
  - 11.3 El bibliotecario.
  - 11.4 Los medios de información.
  - 11.5 Proyección de la biblioteca.
    - 11.5.1 Servicios de extensión cultural.
    - 11.5.2 Propaganda.
    - 11.5.3 Los medios audiovisuales al servicio de la biblioteca.
  - 11.6 La metaeducación.
- 12. Secciones de la biblioteca en particular.
  - 12.1 Sala de referencia.
  - 12.2 Sección infantil y Bibliotecas escolares.
    - 12.2.1 La hora del cuento.
  - 12.3 Préstamo.
  - 12.4 Reserva.
  - 12.5 El infierno.
  - 12.6 Duplicados.
- 13. Bibliotecas especiales: de hospitales, de prisiones, de ciegos, etc.
- 14. Las Bibliotecas de Barcelona.

15. Cooperación interbibliotecaria.
16. Personal.
  - 16.1 Bibliotecarios.
    - 16.1.1 Cualidades humanas e intelectuales.
    - 16.1.2 Formación.
17. Asociaciones profesionales.
18. El Depósito Legal.
19. La bibliofilia.

8 Biblioteconomía II (M. Carme Illa; 1974)

Primer trimestre:

1. Ordenación de fichas en los catálogos. Normas generales y casos prácticos con dificultades sucesivas. Criterios. Márgenes de libertad.
2. Catálogo alfabético de autores. Sistemas, continuo, semicontinuo y discontinuo; internacional y nacional.
3. Catálogo sistemático de materias. Sistemas, continuo, semicontinuo y discontinuo; internacional y nacional.

Segundo y tercer trimestres:

Seminarios sobre temas escogidos por el alumnado de los cuales han tenido que redactar un trabajo y exponerlo en clase. Temas sugeridos: Bibliotecas escolares; Bibliotecas infantiles; Bibliotecas para ciegos; Bibliotecas de hospitales; Bibliotecas de cárceles; Bibliotecas móviles; Colección local; Guías del lector; Formación profesional; Asociaciones profesionales; Propiedad intelectual; Préstamo interbibliotecario; Automatización de bibliotecas; Catálogos de librerías; Cooperación interbibliotecaria; Propaganda; Bibliotecas universitarias; Normas de catalogación; Clasificaciones; Depósito Legal; Ex-libris; Ferias del libro internacionales; Biblioterapia, etc.

9 Biblioteconomia I (Carme Mayol; 1978)

Definició de la Biblioteca actual i estudi de la seva evolució històrica. Classes de biblioteques amb especial atenció a la biblioteca pública (o popular). Organització de la biblioteca pública a Espanya i a Catalunya. Estudi del local, fons i personal de la biblioteca. Veure'n normatius i exigències. Relacions i projecció de la Biblioteca Pública envers la societat.

10 Biblioteconomia I (Carme Mayol; 1982)

1. Biblioteconomia: etimologia i definició.
2. La biblioteca: concepte.
3. Contingut de la biblioteca: col·lecció i constitució del fons.
  - 3.1 Adquisicions gratuïtes.
    - 3.1.2 Dipòsit legal.
    - 3.1.3 Donatius i llegats.
    - 3.1.4 Intercanvis.
  - 3.2 Compres. Política.
    - 3.2.1 Fonts per seleccionar les compres.
    - 3.2.2 Problemes per adquirir diferents tipus de material.
      - 3.2.2.1 Obres estrangeres.
      - 3.2.2.2 Publicacions periòdiques i sèries.
      - 3.2.2.3 Material audiovisual.
    - 3.2.3 Redacció i control de comandes.
  - 3.3 Procés tècnic del llibre, publicacions periòdiques i material audiovisual.
    - 3.3.1 Els catàlegs: característiques i funcions.

- 3.4 Col·locació i ordenació del fons.
- 3.4.1 Conservació i tractament del fons.
- 3.4.2 Revisions.
- 4 Continent de la biblioteca.
- 4.1 Emplaçament i accés.
- 4.2 Edifici: anàlisi de les funcions.
- 4.2.1 Distribució de departaments i seccions.
- 4.2.2 Serveis: il·luminació, ambientació tèrmica i ventilació.
- 4.2.3 Mobiliari i equipament.
- 5. Personal de la biblioteca.
- 5.1 El bibliotecari. Tasques professionals.
- 5.2 Organització dels llocs de treball.
- 5.3 Avaluació dels serveis bibliotecaris.
- 5.3.1 Anàlisi i distribució del pressupost anual.
- 5.3.2 Estadístiques.
- 6 La Biblioteca Pública. Manifest de la UNESCO.
- 6.1 Normativa de l'IFLA per a biblioteques públiques.
- 6.1.1 Fons.
- 6.1.2 Local.
- 6.1.3 Personal.
- 6.2 La Biblioteca Pública a Espanya: història.
- 6.2.1 Organització actual. El CNL i les Cases de Cultura.
- 6.2.2 La Biblioteca a Catalunya: història.
- 6.2.2.1 Xarxes de biblioteques públiques operatives a Catalunya.
- 7. Planificació bibliotecària.
- 7.1.0 Anàlisi de la realitat. Atlas bibliotecari nacional.
- 7.1.1 Objectius i finançament.
- 7.1.2 Avaluació i mòduls.
- 7.2 Macroplanificació i microplanificació.
- 8. Legislació de biblioteques.
- 8.1 La Llei de biblioteques de Catalunya.

11 Biblioteconomia II (Carme Mayol; 1982)

- 1 Biblioteca pública.
- 1.1 Relacions oficials. Administració.
- 1.2 Relacions amb el públic. La biblioteca com a servei a la societat.
- 1.3 Propaganda.
- 1.4 Seccions de la biblioteca.
- 1.5 Informació al lector.
- 1.6 Préstec. Sistemes.
- 1.7 Extensió cultural.
- 12 Especialitzacions de les Biblioteques Públiques.
- 12.1 Biblioteques infantils.
- 12.2 Biblioteques escolars.
- 12.3 Biblioteques mòbils.
- 12.4 Biblioteques hospitalàries.
- 12.5 Biblioteques de cecs.
- 12.6 Biblioteques de presons.
- Temes: col·lecció local, guies de lectura.
- 2. Biblioteques de recerca. Consideracions generals.
- 2.1 Biblioteques Nacionals: conceptes generals.
- 2.1.1 Biblioteca Nacional de España.
- 2.1.2 Biblioteca de Catalunya.
- 2.1.3 Bibliothèque Nationale (París).
- 2.1.4 British Library.
- 2.2 Biblioteques universitàries. Conceptes generals.
- 2.2.1 Normatives de diferents països.
- 2.2.2 Biblioteques universitàries espanyoles.

- 2.2.2.1 Biblioteques universitàries de Barcelona: Universitat Central. Universitat Autònoma. Universitat Politècnica.
- Temes: préstec interbibliotecari. Cooperació interbibliotecària.
- 3. Biblioteques especialitzades: consideracions general.
- 3.1 Història de les biblioteques especialitzades a l'IFLA.
- 3.2 Associacions de biblioteques especialitzades.
- 3.3 Estructura i exigències de la biblioteca especialitzada.
- 3.3.1 Normatives de diferents països.
- Tema: circuit de revistes i material periòdic.
- 4. Temes generals de Biblioteconomia.
- 4.1 Associacions professionals.
- 4.2 Formació del bibliotecari a Espanya, Catalunya i el món.
- 4.3 Principals publicacions periòdiques i professionals: característiques i àmbits d'estudi.
- 4.4 Codis de catalogació més significatius:
  - Codi del British Museum (BM).
  - Regles del catàleg diccionari de Cutter.
  - Instruccions Prussianes.
  - AA 1908.
  - Codi Vaticà.
  - ALA 1949.
  - 1949 (LC).
  - AACR 1967.
  - AACR 1978.

12 Introducció a les ciències de la informació (1993)

- 1. Concepte de les ciències de la informació. Arxivística, Biblioteconomia i Documentació. Relacions con altres disciplines.
- 2. Tipologia de les unitats d'informació. Arxius, biblioteques i centres de documentació. Evolució i funcions. Serveis, equipaments, fons i personal. Tipologia dels documents i dels suports.
- 3. Marc legal. Normalització. Institucions responsables.
- 4. Associacions professionals i formació.

13 Lectura pública (1993)

- 1. La lectura pública i la democratització de la cultura. Evolució històrica. Definició i objectius de la biblioteca pública actual.
- 2. Composició de la biblioteca pública: fons, local, equipaments i personal. Serveis.
- 3. Aspectes normatius de la lectura pública. Normes quantitatives. Recomanacions de qualitat.
- 4. El sistema de lectura pública a l'Estat espanyol. Lleis de biblioteques de les comunitats autònomes. La lectura pública a Catalunya: estat de la qüestió. La Llei del sistema bibliotecari de Catalunya. El mapa bibliotecari.

14 Biblioteques de recerca (1995)

- 1. Concepte de biblioteca d'investigació. Funcions. Fons. Usuaris. Serveis. L'IFLA i les Biblioteques de recerca.
- 2. Biblioteques nacionals. Concepte, evolució històrica i objectius actuals. Marc legal i normatiu.

Diferents models i estructures: estudi de casos. Funcions, estructura i característiques.

3. Biblioteques parlamentàries.

Concepte i objectius. Marc legal i normatiu. Funcions, estructura i característiques. Programes de cooperació. Diferents models i estructures: estudi de casos.

4. Biblioteques universitàries.

Concepte, història i objectius actuals. Marc legal i normatiu. Funcions, estructura i característiques. Programes de cooperació. Diferents models i estructures: estudi de casos.

5. Biblioteques especialitzades / centres de documentació.

Concepte, evolució històrica, tipologia. Característiques estructurals i funcionals. Programes de cooperació. Estudi de casos.

6. Recursos per als bibliotecaris de Biblioteques de recerca. Formació permanent. Grups de treball professional. Literatura especialitzada.

15 Biblioteques de recerca (1999)

1. Biblioteques de recerca.

Concepte i tipologia. L'IFLA i les Biblioteques de recerca. Funcions, recursos, usuaris i serveis.

2. Biblioteques nacionals.

Concepte, evolució històrica i objectius. Funcions, estructura i característiques. Marc legal i normatiu. Programes de cooperació. Estudi de casos.

3. Biblioteques parlamentàries.

Concepte i objectius. Característiques i funcions. Marc legal i normatiu. Estudi de casos.

4. Biblioteques universitàries.

Concepte, evolució històrica i objectius. Funcions, estructura i característiques. Marc legal i normatiu. Programes de cooperació. Estudi de casos.

5. Deontologia de la professió.

Justificació. Anàlisi de propostes.

6. Recursos per als bibliotecaris.

Formació permanent. Associacions professionals.

16 Biblioteques de recerca (2002)

1. Biblioteques de recerca.

Contextualització de la investigació. Estat de la qüestió i principals organismes implicats. Concepte i tipologia. Funcions, recursos, usuaris i serveis. L'IFLA i les Biblioteques de recerca.

2. Biblioteques nacionals.

Concepte i evolució històrica. Missió i funcions. Estructura i característiques. Usuaris, serveis, col·leccions i equipaments. Marc legal i normatiu. Estudi de casos.

3. Biblioteques parlamentàries.

Concepte i evolució històrica. Missió i funcions. Estructura i característiques. Usuaris, serveis, col·leccions i equipaments. Marc legal i normatiu. Estudi de casos.

4. Biblioteques universitàries.

Concepte i evolució històrica. Missió i funcions. Estructura i característiques. Usuaris, serveis, col·leccions i equipaments. Marc legal i normatiu. Estudi de casos.

5. Biblioteques especialitzades / centres de documentació.

Concepte i evolució històrica. Missió i funcions. Estructura i

característiques. Usuaris, serveis, col·leccions i equipaments. Marc legal i normatiu. Estudi de casos.

Data de recepció: 13/09/2002 Data d'acceptació: 23/09/2002

Notes finals

¹ Els seus continguts estan repartits en diferents assignatures però cap d'elles té el títol genèric de Biblioteques de recerca.

² A la transcripció i a la citació dels documents s'ha respectat estrictament el text original.

³ Assumpció Estivill, *L'Escola de Bibliotecàries: 1915–1939* (Barcelona: Diputació de Barcelona, 1992), 508 p. (Quaderns de treball; 12).

⁴ *La carrera i la professió de bibliotecària a Catalunya* (Barcelona: Escola Superior de Bibliotecàries, 1920).

⁵ M. Carme Mayol, "La situació bibliotecària a Catalunya: la formació del seus professionals". En: *Jornades de l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya* (1s: 1985: Barcelona), *Primeres Jornades de l'Associació de Bibliotecaris: ponències i comunicacions: Barcelona, 22, 23 i 24 de febrer de 1985* (Barcelona: Associació de Bibliotecaris de Catalunya, 1985), p. 4–38.

⁶ Primer curs: Llengua llatina I; Teoria i història de la cultura; Principi i desenvolupament històric de les ciències físiques i naturals; Gramàtica catalana i Bibliologia. Segon curs: Llengua llatina II; Llengua grega I; Classificació de les ciències; Història de la literatura general i espanyola; Història de la literatura catalana i Biblioteconomia. Tercer curs: Llengua grega II; Història de l'art; Geografia general; Ètica i dret usual; Bibliografia i nocions de Paleografia i Pràctica en biblioteques. Aquest pla d'estudis es va modificar parcialment el curs 1917–1918 i sobretot el curs 1919–1920 en el sentit d'ampliar la presència de matèries especialitzades en detriment de les assignatures de caràcter general i de dedicar el tercer curs exclusivament a les pràctiques en biblioteques.

⁷ "Projecte d'acord presentat a l'Assemblea de la Mancomunitat en la tercera reunió, celebrada el 26 de maig de 1915, sobre la instal·lació a Catalunya d'un sistema de biblioteques populars", *Anuari de les Biblioteques Populars* (1922), p. 75–77.

⁸ Citat per Assumpció Estivill, *L'Escola de Bibliotecàries: 1915–1939*, p. 46.

⁹ "Projecte d'acord presentat a l'Assemblea de la Mancomunitat en la tercera reunió, celebrada el 26 de maig de 1915, sobre la instal·lació a Catalunya d'un sistema de biblioteques populars", p. 77.

¹⁰ M. Carme Illa Munné, *Memoria que presenta la Escuela de Bibliotecarias de la Diputación Provincial de Barcelona para acompañar la solicitud de reconocimiento como Escuela Universitaria de Bibliología adscrita a la Universidad de Barcelona* (Barcelona, 1974), p. 9.

¹¹ Illa, p. 9.

¹² Illa, p. 10.

¹³ Primer curso: Paleografía y Archivología histórica, administrativa y comercial; Lengua latina I; Teoría e historia de la cultura; Literatura I y Conocimientos generales de las ciencias puras y aplicadas a la Industria y al Comercio y su clasificación. Segundo curso: Bibliología y bibliografía; Biblioteconomía; Lengua latina II y nociones de lengua griega; Historia del arte; Literatura II; Conocimientos generales de las ciencias puras y aplicadas a la Industria y al Comercio y su clasificación y Rudimentos de Derecho e Instituciones de Derecho administrativo. Tercer curso se mantiene dedicado a las prácticas.

¹⁴ Generalitat de Catalunya, *Escola de Bibliotecàries: 1932–1933* (Barcelona), p. 7

¹⁵ Primer curs: Història de la civilització I; Història de Catalunya; Llengües clàssiques I; Principi i desenvolupament històric de les ciències; Història del llibre i nocions de paleografia; Història de l'art. Segon curs: Història de la civilització II; Literatura general; Literatura catalana; Tècnica de biblioteques; Bibliografia, selecció de llibres i literatura infantil; Llengües clàssiques II. Tercer curs: Literatura espanyola; Restauració de llibres i Pràctiques.

¹⁶ Illa, p. 14.

¹⁷ Generalitat de Catalunya, *Escola de Bibliotecàries: 1932–1933*, p. 7.

¹⁸ Generalitat de Catalunya, *Escola de Bibliotecàries: 1932–1933*, p. 7.

¹⁹ Primer curso: Historia universal; Latín; Literatura general; Historia del arte; Historia del libro; Nociones de paleografía. Segundo curso: Historia de España; Literatura española; Clasificación e historia de las ciencias; Latín y nociones de griego; Técnica de bibliotecas; Bibliografía. Tercer curso: Técnica de bibliotecas; Restauración de libros; Prácticas.

²⁰ *Projecte d'acord presentat a l'Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya en la tercera reunió, celebrada el 26 de maig, de 1915, sobre la instal·lació a Catalunya d'un sistema de biblioteques populars*, p. 77.

²¹ Guia de 1940, p. 8.

²² Primer curso: Historia universal; Latín; Literatura general; Historia del Arte; Historia del libro; Nociones de Paleografía; Clasificación de las Ciencias. Segundo curso: Historia de España; Literatura española; Historia de las ciencias; Técnica de Bibliotecas (1er. Curso); bibliografía; Metodología archivística; Introducción a las lenguas románicas y germánicas. Tercer curso: Técnica de bibliotecas (2º curso); Restauración de libros; Prácticas.

²³ Programa de l'Escola de l'any 1941 o 42, p. 6.

²⁴ Carta datada el dia 28 de juliol de 1966.

²⁵ Per facilitar-ne la comprensió lectora s'han obviat els errors tipogràfics i faltes d'ortografia.

²⁶ Primer curso: Latín y Paleografía; Literatura universal; Museografía (Hª del arte); Historia del libro; Catalogación 1º; Historia de las ciencias; Clasificación de las ciencias; Catalán 1º. Segundo curso: Catalogación 2º; Literaturas Hispánicas; Biblioteconomía 1º; Bibliografía; Archivística; Administración local y provincial; Artes gráficas; Catalán 2º. Tercer curso: Documentación científica y técnica; Biblioteconomía 2º (Prácticas); Patología del libro; Restauración del libro.

²⁷ Illa, p. 22.

²⁸ Primer curso: Biblioteconomía I; Terminología científica; Literatura general; Literatura infantil; Obras de referencia; Lengua catalana I; Historia de la cultura; Historia del libro. Segundo curso: Catalogación; Clasificación; Biblioteconomía II; Bibliografía; Lengua catalana II; Literaturas hispánicas; Artes gráficas o Documentación. Tercer curso: Documentación; Prácticas.

²⁹ Aquest és el motiu pel qual no reproduïm l'esmentat programa.

³⁰ Escola de Bibliologia de la Diputació Provincial de Barcelona, *Proposta d'estructuració dels estudis de Bibliologia dins de l'actual sistema educatiu* (Barcelona, 1978), p. 1-1-1-2.

³¹ Ens fem ressò del debat suscitat entre intel·lectuals catalans sobre la conveniència de la inscripció davant l'adscripció o a la inversa. Remetem a la ponència d'Assumpció Estivill "De l'Escola de Bibliotecàries a l'Escola Jordi Rubió i Balaguer després de 75 anys" presentada al *Segon Seminari Internacional de Docència Bibliotecària* (Barcelona: Diputació de Barcelona), p. 48.

³² Mayol, p. 38.

³³ Escola de Bibliologia de la Diputació Provincial de Barcelona, *Proposta d'estructuració dels estudis de Bibliologia dins de l'actual sistema educatiu*, p. 5-1.

³⁴ Primer curs. Matèries anuals obligatòries: Història del llibre i de les biblioteques; Biblioteconomia I (organització de biblioteques); Bibliografia I (introducció a les fonts d'informació); Anàlisi documental (principis generals de catalogació); Idiomes moderns (francès o anglès). Matèries quadrimestrals obligatòries: Terminologia científica; Tècnica del treball científic; Literatura; Història.

Segon curs. Matèries anuals obligatòries: Biblioteconomia II (teoria, història i biblioteconomia especialitzada); Bibliografia II (bibliografia general i especialitzada); Anàlisi documental II; Documentació I (teoria, història i organització de centres); Classificació i indexació; Idiomes moderns (francès o anglès); Llibre infantil. Matèries quadrimestrals obligatòries: Arxivística; Paleografia.

Tercer curs. Matèries quadrimestrals obligatòries: Informàtica i automatització de biblioteques; Documentació II; Restauració i enquadernació, Arxivística; Pràctiques. Matèries quadrimestrals optatives (els alumnes n'havien de triar quatre): Arts gràfiques, Bases de dades; Curs monogràfic de classificació i indexació; Patologia del paper; Processament, control i catalogació de materials audiovisuals; Processament, control i catalogació de publicacions en sèrie; Processament i catalogació de llibres antics i rars; Sistemes i xarxes d'informació.

³⁵ *BOE*, núm. 63, 14 de març de 1981.

³⁶ *BOE*, núm. 86, 10 d'abril de 1984.

³⁷ Yves Courier, "Harmonizing education and training programmes in the area of Library and Information Science and Archives Administration". En: Seminari Internacional de Docència Bibliotecària (2n: 1990: Barcelona), *Segon Seminari Internacional de Docència Bibliotecària* (Barcelona: Diputació de Barcelona, 1993), p. 95-106. "Harmonization of training: theory and practice", *IFLA Journal*, 14 (1988), p. 231-237. Programme Général d'information, *L'harmonisation de la formation en sciences de l'information, bibliothéconomie et archivistique* (Paris: UNESCO, 1987). (PGI-87/WS/2).

³⁸ Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació, *Programa de les assignatures* (Barcelona: Diputació de Barcelona, Àrea d'Educació, 1997), p. 45.

³⁹ Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació, *Programa de les assignatures* (1997).

⁴⁰ Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació, *Programa de les assignatures* (1997), p. 66.

⁴¹ Primer semestre: Biblioteques públiques; Fonts i serveis d'informació; Història de la producció documental; Introducció a la documentació; Tècniques historiogràfiques de la investigació documental.

Segon semestre: Biblioteques de recerca; Introducció a la catalogació; Organització d'arxius; Recursos tecnològics en unitats d'informació; Optativa.

Tercer semestre: Anàlisi de contingut i fonaments dels llenguatges documentals; Anàlisi de fons arxivístics; Automatització de les unitats d'informació; Catalogació descriptiva, Optativa.

Quart semestre: Bibliografia general i sistemàtica; Classificació i indexació; Informació i documentació científica; Organització de catàlegs en línia; Optativa.

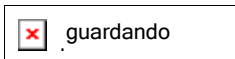
Cinquè semestre: Preservació i conservació; Recursos i serveis en unitats d'informació; 3 optatives.

Sisè semestre: Pràcticum; 18 crèdits d'assignatura de lliure elecció. L'oferta d'optatives pot variar cada any acadèmic. Les programades el curs 1999–2000 van ser: Accés als documents i literatura grisa; Biblioteques i llibres per a nens; Estadística aplicada, Estudis i formació d'usuaris; Fonts d'informació en ciència i tecnologia; Fonts d'informació en ciències socials; Informació en l'empresa; Metodologia del treball científic; Publicacions en sèrie; Serveis especials; Tècniques d'edició; Tractament de la imatge.

⁴² Núria Jornet, Concepción Rodríguez, "L'ètica en la formació d'arxivers i bibliotecaris: una necessitat compartida", *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 7 (2001), <<http://www.ub.edu/bid/07jorrod.htm>> [Consulta: 12/08/2002].

⁴³ Assumpció Estivill, "De l'Escola de Bibliotecàries a l'Escola Jordi Rubió i Balaguer després de 75 anys", p. 45–46.

⁴⁴ Escola de Bibliologia de la Diputació Provincial de Barcelona, *Proposta d'estructuració dels estudis de Bibliologia dins de l'actual sistema educatiu*, p. 2–1.

Articles similars a BiD

- [Una mirada retrospectiva : de l'Escola Superior de Bibliotecàries a la Facultat de Biblioteconomia i Documentació \(1915-2005\)](#). Estivill Rius, Assumpció. (2006)
- [Inserció laboral dels titulats en Biblioteconomia i Documentació per la Universitat de Barcelona](#). Borrego, Àngel; Comalat, Maite; Estivill Rius, Assumpció. (2004)
- [Les metadades a les revistes electròniques espanyoles de biblioteconomia i documentació](#). Cantos Puig, Carme. (2003)
- [Directrius per als programes educatius de biblioteconomia i documentació de nivell professional - 2000](#). IFLA. (2001)
- [Els programes de Fonts i serveis d'informació a les escoles nord-americanes de Biblioteconomia i Documentació](#). Centelles Velilla, Miquel. (2000)

Articles similars a Temària

- [La formación en gestión de los profesionales de las unidades de información : la Facultad de Biblioteconomía y Documentación de la Universidad de Barcelona](#). Rey Martín, Carina. (2000)
- [El curriculum en las diplomaturas de biblioteconomía y documentación en España](#). Sánchez Casabón, Ana Isabel; Ubieta Artur, Antonio-Paulo. (1994)
- [La formación superior en ciencias documentales en Portugal](#). Villaseñor Rodríguez, Isabel. (1994)
- [Diversidad, pluralidad e información : una riqueza multicultural](#). Morales, Estela. (2006,)
- [Educación y biblioteca : una revista de bibliotecarios para bibliotecarios](#). Martínez Valencia, Marta. (2006)

Articles del mateix autor a Temària

[Rodríguez Parada, Concepción](#)

[[més informació](#)]

Facultat de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
Barcelona, desembre de 2002
<http://www.ub.edu/biblio> • [Comentaris](#)

[Citació recomanada](#) • [Metadades](#)
[UB](#) • [Facultat](#) • [BiD](#)